

Naša anketa

V čom je viditeľné a v čom skryté nebezpečenstvo, ak sa posilní vplyv strany Kotleba – ĽS NS?

Mária Jendruščáková, tajomníčka ObĽV SZPB, Vranov n/T: – Ak sa posilní vplyv strany Kotleba – ĽS NS, skryté nebezpečenstvo vidím v arogantnom vystupovaní niektorých poslancov parlamentu, ako aj, neviem či vedomé alebo nevedomé skresľovanie histórie SNP a holokaustu. Skryté nebezpečenstvo vidím v ich postojoch voči mládeži prostredníctvom sociálnych sietí a zavádzanie pri hodnotení realít o 2. sv. vojne. Keďže mnoho mladých ľudí nemá objektívne správny pohľad na 2. sv. vojnu i SNP, sú ľahko manipulovateľní.

Ján Kašica, tajomník ObĽV SZPB, Zvolen: – Viditeľnosť Kotlebovej – ĽS NS je v jeho aktivitách, ktoré sa odzrkadľujú v jeho rastúcich preferenciách. Skryté nebezpečenstvo vidím v tom, že zavedený politický systém je v hlbokoj kríze. Len v kríze tohto spoločenského politického systému sa postupne dvíha fašizmus a naberá na obrátkach.

Emília Koščová, tajomníčka ZO SZPB, Plechovice: – Keď Kotleba začal posielat' do vlakov hliadky, ľudom to naháňalo strach. Ak to vykonáva namiesto polície – ohrozuje bezpečnosť občanov.

Jaroslav Bulko, predseda ObĽV SZPB, Žiar nad Hronom: – Agentúry, ktoré vykonávajú prieskum koľko percent ľudí by volilo jednotlivé politické strany uvádzajú, že strana Kotleba – ĽS NS sa pravidelne drží nad 10-timi percentami voľičskej základne. Sme svedkami toho, že voľičská základňa je stabilná a skôr sa zvyšuje o nejaké desiatiny percenta, ako by sa znižovala. Toto je signál pre voľičov, ale aj stúpencom v tvrdom jadre tejto strany, ktorí sa cítia silnejší.

Kotleba nepotrebuje byť len županom, on chce ovládnuť túto krajinu a my, niektorí voliči, ho v tom podporujeme. Kotlebu a jeho zmýšľanie nemôžeme poraziť násilím, ale inteligenciou a rozumom. Väčšina ľudí ho nevolí preto, že by im bol sympatický, ale preto, že z politiky niektorých strán sa cítia sklamaní a oklamani. Toľko im niekto nasľuboval, že sú z toho právom nahnevaní.

Perlička

Nemeckých policajtov prekabátili zloději

Centrála berlínskej polície v mestskej časti Tempelhof mala nechcenú návštevu. Zloději sa rozhodli „nakúpiť si“ v tamojšom policajnom múzeu, ktoré je súčasťou areálu. Z vitrín pobrali rôzne vyznamenania, policajné čiapky, odznaky gestapa a tiež spolkový kríž, ktorý patril jednému z bývalých policajných prezidentov.

Podľa denníku Die Welt sa zlodějom podarilo dostať do múzea zo zadnej časti budovy, kde rozrezali mreže. Policajti na lúpež prišli až v pondelok a možno aj preto sa celú situáciu snažili zachrániť humorom. Na sociálnej sieti Facebook vlámanie okomentovali statusom: „Toto sme úplne zmeškali.“ Krátko na to dodali, že bezpečnosť v areáli posilnia.

A. Mikundová, zdroj: welt.de

O hrdinské dejiny je stály záujem. O vlastné dvojnásobne!

Počas pracovného stretnutia SZPB a ČSBS v Tatranskej Lomnici (19.–21. 9. 2017) sa opätovne potvrdilo, že naše, tak slovenské, ako aj české deti, majú záujem o poznanie vlastných dejín. Osobitne o tie hrdinské, kam víťazný boj s fašizmom a nacizmom jednoznačne patrí.

Na programe sme mali stretnutie s primátorom mesta Vysoké Tatry Jánom Mokošom, ktorý nám počas prijatia vyjadril podporu, spomenul zložitú medzinárodnú situáciu, ale aj ťažkosti ich mesta. Vysoké Tatry totiž žijú mnohými súdnymi ťahanicami, ktoré im bránia naplno rozbehnúť vlastný rozvoj. Patria sem aj z toho vyplývajúce brzdy na čerpanie eurofondov.

Druhou zastávkou bolo polozenie venca k pomníku v Tatranských Zruboch. Súvislosti s jeho vznikom nám ozrejmil predseda ObĽV SZPB v Poprade Michal Kopko. Hneď na začiatku podčiarkol, že „pamätníky neboli postavené na skráslenie okolia, ale na pamiatku padlým“. Konkretizoval, že tento monument pripomína hrdinských príslušníkov 2. čs. parabrígy v ZSSR, ktorí boli vyslaní na pomoc SNP, no nikdy tam nedoleteli. Osudný sa im stal 9. októbra 1944 zadný Gerlach, kde pri havárii zahynulo 16 príslušníkov a 6 členov posádky.

Podnetným býva vždy samotné pracovné rokovanie našich zväzov. Každé nás totiž vedomostne obohatí, nakoľko sa vždy nájde niekto, kto otvorí nejakú historickú tému. Tentoraz to bol 1. podpredseda ČSBS Emil Kulfánek, ktorý hovoril o Zväze národnej revolúcie, ktorý je vraj pre nich „jediným historicky doloženým zakladateľom, na ktorý sa odvolávame. Jeho ustanovujúci zjazd sa konal 26. 10. 1946“.

Pre mnohých novou informáciou bolo, že Česi mali naplánované, že ich protifašistická organizácia bude exis-

tovať len do roku 2013 a že v danom roku sa jej zvyšok rozpustí. „Lenže nerátalo sa s tým, že do zväzu sa budú hlásiť aj mladí ľudia, ktorí dnes tvoria takmer polovicu členstva a postupne preberajú jej vedenie. Zvýraznil, že „my dnes narážame na to, že nielen niektorí historici, nielen niektorí novinári, ale dokonca aj starostovia a primátori už komunikujú a spolupracujú so sudetonemeckými organizáciami!“

A dodal, že „v ČR už máme registrované Združenie sudetonemeckého

(Pokračovanie na str. 4)

Osobitne sa venujeme hodnotiacim členským schôdzam!

Dňa 19. 9. 2017 pred pracovným stretnutím s ČSBS v Tatranskej Lomnici sa konalo rokovanie Predsedníctva ÚR SZPB.

Okrem štandardných organizačných otázok, správe o činnosti a plnení uznesení ÚR a Predsedníctva ÚR SZPB, bolo prerokované vyhodnotenie činnosti oblastných výborov za druhý štvrťrok 2017, návrh na zvolanie hodnotiacich členských schôdzí ZO SZPB a celý rad otázok v bode „rôzne“. Predsedníctvo tiež rieši-

lo návrh na úpravu Smernice SZPB o udeľovaní ocenení a vyznamenaní a na návrh predsedu Rozhodcovskej komisie SZPB Dušana Vilíma zrušilo časť uznesenia ÚR SZPB z 8. 12. 2016 „navrhnuť, aké zmeny zaradiť do stávajúcich zákonov v súvislosti s bojom proti extrémizmu a čo do opatrení v súčinnosti s ministerstvom

školy.“ Navrhovateľ to zdôvodnil slovami, že „táto úloha je nezmyselná, nevieme ju splniť a budeme ju tlačiť pred sebou donekonečna“. Extrémizmus nemáme zdefinovaný a extrémizmus je podľa neho aj „prejavom slabosti štátu“. Podporné stanovisko k tomu vyjadrili podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár, ústredný tajomník Viliam Longauer...

Pri prerokovaní správy o činnosti a plnení... V. Longauer konštatoval, že väčšina bodov z ostatných uznesení bola splnená, máme však aj úlohy trvalej platnosti. Napríklad zvýšiť odber dvojtýždenníka Bojovník, o prehľade čoho sa rozvinula širšia diskusia. Konkrétne údaje za rok 2017 budú prerokované na prvom predsedníctve budúceho roka.

Vďaka úsiliu predsedu SZPB P. Sečkára zrejme nastane hmatateľný posun pri úlohe „vydania propagačných a náučných materiálov SZPB“. „S jedným vydavateľom a s kuráto-

(Pokračovanie na str. 3)

Na zamyslenie:

Kto je všade doma, nemá nikde domov. Kto sa domnieva, že vlastou je celý svet, v skutočnosti je bez vlasti.

Martin Rázus

Z rozhovoru ministra Lavrova pre TASS a Associated Press

Aký máte názor na to, čo počas prejavu vo VZ OSN povedal D. Trump, že USA sú schopné úplne zlikvidovať severnú Kóreu?

S. V. Lavrov: – Nepochybujeme, že USA naozaj majú možnosť vykonať niečo veľmi deštruktívne.

Ale všimol som si inú pasáž v prejave amerického prezidenta, kde vyhlásil, že rešpektuje zvrcho-

vanosť a rovnosť v medzinárodných záležitostiach a že USA chcú ísť v tom vlastným príkladom. Iba takto a nie inak. A že Amerika nebude nikomu vnucovať svoj štýl života. Okrem toho zdôraznil, že USA uznávajú rozmanitosť náro-

dov, kultúr a civilizácií. Niečo podobné sme od amerických lídrov už dávno nepočuli.

Velvyslanectvo RF v SR, 22. 9. 2017 (výňatok)

Zo správy o ruských vojskách v Sýrii

Za dva roky od začiatku ruskej vojenskej operácie v Sýrii bolo od militantov „Islamského štátu“ oslobodených 87,4 % územia.

Vzdušné a kozmické sily Ruska 92 006 krát zaútočili na radikálov a odhadom MO RF zničili takmer 97 000 objektov. Od 26. februára 2016 sa k režimu zastavenia bojov v Sýrii pripojilo 2 235 obcí.

V období od 30. septembra 2015 po 20. septembra 2017 ruské lietadla uskutočnili v Sýrii 30 650 bojových letov, z toho

5 165 v roku 2015 a 13 848 v roku 2016. Za toto obdobie uskutočnili 13 470 leteckých útokov v roku 2015 a 50 545 v roku 2016. Zničených bolo 96 828 objektov.

Pri náletoch bolo zasiahnutých 8 330 veliteľských stanovišť, 53 700 miest sústreďovania bojovníkov, 6 770 muničných skladov a skladov pohonných látok, 212

ropných polí a 184 ropných rafinérií a čerpacích staníc.

Ruskí ženisti odmiňovali takmer 5 300 ha územia, z toho približne 2 950 ha v Aleppo a takmer 2 340 ha v Palmýre. Celkovo bolo zneškodnených 60 384 výbušných zariadení.

Ruskí inštruktori v tréningových strediskách v mestách Homs a Aleppo vyškolili 586 sýrskych ženistov, teraz školia ďalších 102.

Velvyslanectvo RF v SR, 25. 9. 2017

Lavrov: USA nie sú schopné zaútočiť proti KĽDR

Minister zahraničia RF S. Lavrov si myslí, že USA nezaútočia proti KĽDR, pretože sú presvedčené, že Pchjongjang má atómové zbrane.

V programe „Itogi nedeli“ (výsledky týždňa) v televízii NTV vyhlásil, že „proti Iraku Američania zaútočili len preto,

lebo už mali stopercentnú informáciu, že v krajine nezostali žiadne zbrane hromadného ničenia“.

Lavrov si v tejto súvislosti myslí, že Američania proti KĽDR nezaútočia „pretože oni nielenže podozrievajú, ale že oni presne vedia, že má atómové bomby“, uviedla RIA Novosti.

Podľa vz.ru, 24. 9. 2017

Blíži sa v Nemecku povstanie antifašistov?

Po prvýkrát za 68 rokov sa do nemeckého parlamentu dostala strana so zreteľným národným programom. V reakcii na senzáčný úspech „Alternatívy pre Nemecko“ (tretia najsilnejšia strana, na území bývalej NDR druhá a v Sasku prvá) vyšli do ulíc ľavicoví radikáli. Hovorí sa, že Nemecko teraz čakajú bojové akcie a pogromy, organizované tými, ktorí sa nazývajú antifa.

Porovnanie „Alternatívy pre Nemecko“ a „Pravicovej strany Nemecka“, ktorá bola v Bundestagu do roku 1949 je pomerne urážlivé. Členmi Pravicovej strany Nemecka boli totiž bývalí národní socialisti. Alternatíva pre

Nemecko sa však snaží obrániť kultúrnu identitu Nemecka pred vplyvom islamu. No a to, že za „nacizmus“ a „rasizmus“ sa vydáva mainstreamom akákoľvek výzva na zastavenie nelegálnej migrácie, to je otázka na inú diskusiu.

Terajší volebný výsledok „Alternatívy pre Nemecko“ je pre SRN naozaj vážnou hrozbou. Pre Slovensko však môže byť poučením. Alternatíva pre Nemecko totiž v predvolebných prieskumoch nikdy nedosiahla počet, aký jej vyšiel z volieb. Je to záhada? Nie, bolo to kvôli banálnemu strachu respondentov priznať sa, že budú hlasovať za „nacistickú stranu“.

S využitím vz.ru z 25. 9. 2017

Kosačov: Rusko nikomu nedovolí uskutočňovať experimenty nad KĽDR

Vojenská operácia Spojených štátov a ich spojencov proti KĽDR prinúti Pchjongjang odpovedať na ňu existujúcimi prostriedkami. Rusko nedovolí Washingtonu a ďalším štátom podobné experimenty pri svojich hraniciach, vyhlásil predseda medzinárodného výboru Rady federácií RF Konstantin Kosačov.

Senátor hovorí, že ak bude uskutočnená nejaká vojenská operácia, nech niet žiadnych pochybností, že severokórejské úrady „žiaľ, realizujú tie možnosti, ktoré majú“, „a toto všetko sa skon-

čí veľmi žalostne, pričom nielen pre región, ale aj pre celý svet, vrátane USA“, prináša Kosačovove slová RIA Novosti.

„USA sú na tom trochu lepšie, pretože sa nachádzajú v značnej zemepisnej vzdialenosti, a nech mi je odpustené, takýto experiment si môžu dovoliť. Lenže nám, štátu, ktorý má spoločnú hranicu s KĽDR už do smiechu nie je,“ povedal, zdôrazniac, že Rusko nemôže dovoliť ani USA a ani iným štátom takýmto spôsobom experimentovať s KĽDR.

Senátor pri tom poznamenal, že lídri severnej Kórei budú robiť všetko možné, aby sa obránili pred cudzím zásahom.

Podľa vz.ru, 18. 9. 2017

Sýria prinavrúti kontrolu nad náleziskami uhľovodíkov

Vláda Sýrie môže do konca októbra získať kontrolu nad všetkými ropnými a plynovými náleziskami v štáte, vyhlásil velvyslanec Sýrie v Číne Imad Mustafa.

„Veríme, že ku koncu budúceho mesiaca dostane vláda Sýrie pod kontrolu 100 % ropných a plynových

nálezísk,“ povedal pre čínsky štátny list Global Times.

Zároveň prezradil, že vláda Sýrie už rozpracúva projekty na povojnovú obnovu krajiny, poznamenajúc, že prioritným smerovaním bude obnova dodávok elektriny, energetický sektor a bytová výstavba.

Podľa vz.ru, 25. 9. 2017

Čo píšú iní

Nemecko nemôže odmietnuť Poľsku výplatu reparácií

Berlín nemá žiadne právne dôvody odmietnuť Varšave výplatu reparácií za škody, spôsobené mu počas druhej svetovej vojny, presvedčený je líder vládnucej poľskej strany Právo a spravodlivosť Jaroslaw Kaczynski.

„Nemecko nemá žiadne právne dôvody, aby nám mohlo odmietnuť výplatu reparácií,“ presvedčený je politik, ktorý verí, že „proces sa bude vyvíjať“ a Poľsko „sa ho neplánuje vzdať“. Kaczynski vyzval urobiť z otázky reparácií „medzinárodný problém“. „My nemôžeme súhlasiť s tým, aby sa všetko zlo a zločiny druhej svetovej vojny obmedzovali iba na holokaust,“ dodal, pretože taký prístup považuje za rasistický.

Nemecko sa musí podľa neho zodpovedať za „vlaky s ukradnutými umeleckými dielami, cennými predmetmi, obyčajným majetkom Poliakov“. „Títo ľudia drancovali, kradli a zabíjali. Toto všetko čaká na spísanie a kompenzácie,“ vyhlásil poľský politik. Berlín neraz vyhlasoval, že nebude vyplácať dodatočné reparácie, ktoré požaduje Varšava.

Na druhej strane poľský minister obrany Antoni Macierewicz vyhlásil, že Varšava sa de facto nikdy nevzdávala výhrad voči Nemecku. Podľa jeho slov „to sovietska kolónia, nazývaná Poľskou ľudovou republikou, sa vzdala časti reparácií, súvisiacich s rovnako bábkovým štátom pod názvom Nemecká demokratická republika“.

Ruské noviny Vzgljad analyzujú, že v takom prípade sa Poľsko vzdáva nástupníctva po PLR a spochybňuje vlastné hranice.

Podľa vz.ru, 25. 9. 2017

Pre „Alternatívu pre Nemecko“ sú reparácie uzavreté

Líder stranického zoznamu „Alternatíva pre Nemecko“ Alexander Gauland vyhlásil, že jeho strana je solidárna so súčasnou vládou Nemecka ohľadne výplaty reparácií Poľsku a iným štátom.

„Otázka reparácií je uzavretá po podpise dohody 2+4, nemôže byť prehodnotená,“ povedal Gauland.

Vzgljad.ru, 25. 9. 2017 (výňatok)

Pamätník sexuálneho otroctva

V San Francisco na Námestí svätej Márie odhalili pamätník, ktorý pripomína sexuálne otroctvo Kórejčaniek počas 2. sv. vojny.

Monument má názov „Ženy pre potechu“, pretože práve tak nazývali Kórejčanky, ktoré museli slúžiť vo verejných domoch. Odhalenia sa zúčastnila aj jedna z obetí tohto zneužívania japonskou armádou.

Koľko takýchto sexuálnych otrokyní bolo, môžeme usudzovať podľa slov prezidenta Kórey Mun Ča-ina, ktorý požadoval od Tokia oficiálne priznanie vojnových zločinov, vrátane tohto sexuálneho zneužívania stoviek tisíc Kórejčaniek.

Podľa vz.ru, 24. 9. 2017

Učiteľom odhalia korene extrémizmu

Tak ako sa holokaust nezačínal až transportmi Židov, Rómov či názorových oponentov nacizmu do koncentračných táborov, ani súčasné prejavy pravicového extrémizmu a xenofóbie sa v európskych krajinách neobjavili z večera do rána. Majú hlboké korene v minulosti. Práve preto je dôležité poznať novodobú históriu. A kto v prvom rade, ak nie učiteľia dejepisu a občianskej náuky?

S myšlienkou seminárov nielen učiteľov v súvislosti s narastajúcim extrémizmom vlni zaklopali na bránu ministerstva školstva pracovníci Ústavu politických vied Slovenskej akadémie vied a Štátneho pedagogického ústavu, ku ktorým sa pridalo aj Slovenské národné múzeum.

V týchto dňoch rozbiehajú celoštátny projekt, v rámci ktorého v krajských mestách formou seminárov s panelovou diskusiou a premietaním dokumentárnych filmov priblížia problematiku pedagógom základných a stredných škôl, ako aj starším žiakom a študentom.

Premiéru mali v Bratislave pred ôsmakmi a ich učiteľmi.

* * *

Z vyše šesť miliónov európskych Židov, ktorí sa domov už nikdy nevrátili, bolo pol druhá milióna detí. Zo všetkých okupovaných, ale aj spojeneckých štátov Adolfa Hitlera. Slovensko a Chorvátsko však boli jediné, čo za ich odsun Berlínu platili. Ustašovci zo Záhrebu 30. Tisov ľudácky režim až 500 ríšskych mariek za osobu.

Pravda.sk, 22. 9. 2017 (výňatok)

(Pokračovanie na str. 4)

Osobitne sa venujme hodnotiacim členským schôdzam!

(Dokončenie zo str. 1)

rom našej výstavy L. Skrakom sme sa dohodli, že vo formáte A3 vydáme fotokópie všetkých panelov našej výstavy Za slobodu,“ povedal a dodal, že „je to prvý krôčik, ak sa nám pošťastí niečo viac, tak pôjdeme ďalej“.

Z hodnotenia činnosti oblastných výborov vyplynulo, že v 2. štvrtroku, teda pri oslavách oslobodenia obcí a Dňa

víťazstva nad fašizmom, bolo v dosahu SZPB uskutočnených vyše 1200 podujatí s účasťou okolo 120 tisíc občanov. Vysoko boli hodnotené semináre, besedy a súbory „Medzníky druhej svetovej vojny“ na základných a stredných školách.

Pri hodnotení stavu členskej základne sa konštatovalo, že základné organizácie od začiatku roku 2017 prijali 638 nových

členov. Členstvo bolo ukončené z dôvodu vystúpenia a úmrtia v 391 prípadoch. V oblastnej organizácii Zvolen bolo zrušených šesť ZO SZPB z dôvodu viac ako dvojročnej pasivity.

Predsedníctvo zaujalo stanovisko aj ku siedmym pripomienkam.

V rôznom sa riešili organizačné otázky osláv Karpatsko-dukľanskej operácie, súdny spor ohľadne neplnenia časti zmluvy o bytovej

nadstavbe na budove Ústrednej rady SZPB v Bratislave, príprava na zásadnú novelizáciu Stanov SZPB, mediálne partnerstvo s Múzeom SNP pri súťaži Cesty za poznaním minulosti... atď.

Samostatným bodom rokovania bol návrh textu spoločného vyhlásenia Predsedníctva ÚR SZPB a Výkonného výboru ÚV ČSBS (schválený text sa nachádza na str. 11).

Osobitne treba zvýrazniť, že pre úspešný a vecný priebeh hodnotiacich schôdzí ZO SZPB predsedníctvo odporúča oblastným výborom spracovať pre základné organizácie metodické pokyny a na rozšírených zasadnutiach o nich hovoriť s funkcionármi ZO SZPB. Osobitnú pozornosť pri tom treba venovať plneniu Programového vyhlásenia SZPB.

Vladimír Mikunda

4. ročník behu Dr. Milana Sidora sa vydaril

Štvrtý ročník Behu vďaka, mieru a svornosti Dr. Milana Sidora Tokajík – Kalinov, ktorý sa konal pri príležitosti oslobodenia prvej našej obce Kalinova, odštartovala 22. septembra starostka Tokajíka Jana Medvecová. Bežci predtým položili veniec pri pomníku tokajických obetí.

Bežci čakalo 24 zastavení v obciach okresu Stropkov, Vranov n/Topľou, Svidník a Medzilaborce. V Novej Kelči ich privítala starostka, občania i deti z materskej škôlky. Obdobné to bolo v Malej Domaši, Slovenskej Kajne, no Kvakovce pripravili privítanie jednoducho nečakané.

Štvorkolka s mládencom a devou, so slovenskou zástavou, bežcov sprevádzala už zo Slovenskej Kajne a dovedla pred obecný úrad kde ich s potleskom a ľudovými pesničkami privítali seniori i deti.

Ďalej sa bežal okruh okolo vodnej nádrže Domaša, pokračovalo sa rekreačnou oblasťou Dobra, navštívili sme horské obce Detrik, Vavrinc, Ruská Vôľa, Remeniny, Prosačov

a v Matiaške sme k soche partizána položili veniec. Práve tu bola založená partizánska skupina Čapajev.

V Toplianskej doline sme navštívili obce Vlača, Babie, Ďurďoš, ďalší veniec sme položili v Kobylniciach k pamätníku Pod Ostrou horou. Sovietske lietadlá sem dopravovali zbrane na pomoc Čapajevcom pred i počas SNP. V Giraltovcach pri pomníku čakali zamestnanci mestského úradu, členovia ZO SZPB, občania mesta. Položením vencov sme si uctili Červenú armádu.

Ďalej sa výprava tromi autami presunula do Brusnickej doliny. Dobešli sme do Jakušoviec, Kolbovíc, Solníka, Krišľoviec, Korunkovej Brusnice. V každej obci hrala

hudba v miestnom rozhlase, na privítaní bol aj tunajší duchovný s deťmi. Konštatovali sme, že čím v skromnejších podmienkach ľudia žijú, tým sú úprimnejší, dobrí, nezabúdajú na to, čo prežili ich predkovia počas a po 2. svetovej vojne.

Tento ročník potvrdil, že sme sa rozhodli správne, keď sme si za cieľ dali dobehnúť do každej obce, kde pôsobil zväzok Čapajev.

Beh sme ukončili vo večerných hodinách. Bežci prenocovali vo Vyšnej Olšave u predsedu ZO SZPB Petra Kasardu, stravu zabezpečila jeho manželka.

Na druhý deň, v sobotu 23. 9. 2017 sme dobehli z Medzilaboriec do dejiska osláv Kalinova, zúčastnili sme sa kladenia vencov s delegáciou oblastného výboru SZPB Svidník a vypočuli si prejav člena ÚR SZPB Jána Uhríka.

– PK –

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Pamätnou medailou za obetavú prácu pre rozvoj SZPB dekoroval Stanislava Mikuša (vpravo) a Andreja Šoku (vľavo) predseda SZPB Pavol Sečkář spoločne s Karolom Kunom, predsedom HOSK partizánov v SNP a v zahraničí.

Ocenenia im boli odovzdané 26. 9. 2017 na zasadnutí Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB za obnovu Pamätníka 2. čs. paradantnej brigády v ZSSR v Dolnej Lehote – Krpáčove. Ďalšie informácie o rokovaní Klubu prinesieme nabudúce.

– vič –

Patálie s pamätníkmi a symbolmi

Médiá venovali veľkú pozornosť vandalskému činu, keď muž, označujúci sa za výtvarníka, demontoval z pamätníka vojakom Červenej armády v Košiciach osem kusov symbolov kosáka a kladiva. Polícia vandala zadržala a vyšetrovateľ dal návrh na väzbu, pretože „výtvarník“ sa činu dopustil na národnej kultúrnej pamiatke a nijako sa netajil tým, že bude v takejto činnosti, teda v boji proti komunistickým symbolom, pokračovať – tak ako to robil s bratom už aj v minulosti. Takto vraj bráni trestnému činu propagácie fašizmu a podobných hnutí podľa § 154 trestného zákona, tvrdil „výtvarník“, ktorý sám seba označil za obžalovaného.

Hovorkyňa KR PZ Košice Jana Mésárová vo svojom stanovisku o. i. konštatovala, že ak „niekto považuje túto pamiatku alebo jej symboly za hanlivé, mal by voliť zákonný spôsob nápravy, pretože každú nepravosť je možné napraviť len zákonným spôsobom, a nie porušovaním iných zákonov.“

Okolo zadržania „výtvarníka“ sa spustil mediálny krik, na pomoc prišiel advokát Daniel Lipšic a – čuduj sa svet – pridal sa dokonca prezident SR Andrej Kiska, ktorý svoj názor prezentoval aj verejne na sociálnej sieti. Prezident republiky v tejto veci dokonca kontaktoval generálneho prokurátora a požiadal ho o vysvetlenie. Jaromír Čižnár

v súčinnosti s košickým krajským prokurátorom – podľa informácie z GP SR – však konali ešte pred prezidentovou aktivitou a dozorujúci prokurátor stiahol návrh na väzbu ešte pred rozhodovaním súdu.

Košická aféra s kosákmi a kladivami na národnej kultúrnej pamiatke (ktorej ochranu mimochodom garantuje medzinárodná ruskoslovenská štátna zmluva) sa tak nelichotivo, či skôr smutne, zapíše do dejín Policajného zboru. Hoci príslušníci PZ – vrátane vyšetrovateľa PZ – v tomto prípade neurobili nič viac a nič menej, ako im zákon káže.

Peter Ondera v Polícii č. 9/2017 (Noviny odborového zväzu polície v SR)

Gratulácia do Čane

V septembri 2017 bola do redakcie doručená správa, z ktorej vyplynulo, že doposiaľ najpočetnejšia ZO SZPB v Pohorelej má 219 členov.

V momente, ako sme si uvedomili, že toto číslo môže znamenať zásadnú zmenu v poradí našich najpočetnejších základných organizácií, volali sme do Čane (v okrese Košice – oko-

lie) predsedníčke tamojšej ZO SZPB Monike Gergeľovej a spýtali sa jej: „koľko má vaša organizácia aktuálne členov?“

Odpoveď znela: „V tomto momente nás je 227, no ideme prijať ďalších troch členov.“

My na to: „Gratulujeme vám, stali ste sa najpočetnejšou ZO SZPB na Slovensku!!!“

Alebo je niekto ešte početnejší? O kom nevieme?

– r –

O hrdinské dejiny...

(Dokončenie zo str. 1)

landsmanschaftu v Čechách, na Morave a v Sliezske. Zdôrazňujem, to je už česká organizácia“!

Predseda SZPB Pavol Sečkář českú delegáciu informoval, že Zväz len pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom usporiadal okolo 1200 podujatí po celom Slovensku. Zdôraznil pri tom, že našou najdôležitejšou činnosťou je usporadúvať podujatia na miestach bojov a obetí vojny. „Okrem toho treba spolupracovať aj s iným svetom a presadzovať naše myšlienky v školách, inštitúciách...“

Informoval tiež o prijatých zákonoch v prospech SZPB (čím nás limitujú, čo nám poskytujú), o partnerských dohodách, o finančných možnostiach Zväzu i jeho oblastných organizácií, o knihách, ktoré sme vydali, o premenovaní Mostu SNP, Dňa hrdinov KDO, ale nevyhol sa tiež finančným a daňovým kontrolám, ktoré na nás neprajníci stále huckajú.

„Veľmi dobrú spoluprácu máme s FIR-om... je to jediné európske protifašistické združenie, prostredníctvom ktorého sa obraciame aj na európske inštitúcie – nech vidia, že je tu niekto, kto naozaj bojuje proti fašizmu a za mier. Činní sme tiež vo výbore utečencov a vyhnančov...“

P. Sečkář sa tiež zdôveril, aké problémy máme s tým, že SR sa v ostatných rokoch zdržuje pri hlasovaní vo VZ OSN o rezolúciách brániacich glorifikácii fašizmu a nacizmu. „Napri. USA a Kanada sú ešte otvorenejší, sú proti týmto rezolúciám... Keď však my o tom napíšeme v Bojovníkovi, hneď sme obviňovaní z konšpiračných teórií!“

Na záver sa pochvalne zmienil o spolupráci SZPB a ČSBS, o dobrých vzťahoch našich funkcionárov a organizácií. „Toto treba rozširovať... no myslím si, že na oslavy SNP by nemal prísť len pán predseda, ale aj... autobus, či vlak. Porozmýšľaj!“ obrátil sa na predsedu Jaroslava Vodičku.

Jaroslav Vodička bližšie vysvetlil otázky

ako to malo byť s plánovaným zrušením ČSBS k 31. 12. 2013. „To predsa nie je možné, hovorili sme si vtedy,“ povedal. „A tak sme vytvorili komisiu na perspektívu, pretože podľa dávnejšej prognózy nás malo byť v tom roku už len tisíc členov. V takom prípade už nemalo mať zmysel mať organizáciu, ale že vznikne nadácia. Nás však bolo v roku 2013 ešte stále vyše päť tisíc, dnes máme asi 4800 členov,“ dodal.

„Musím povedať, že vy na Slovensku ste úplne iní. Vy a aj tí mladí, žijete v tom srdcom. U nás sa to neučí, jednoducho u nás nie je taká podpora.“

Ďalej predseda Vodička informoval, ako vyzerá útok proti protifašistom „po česky“. „Vlani som vyhlásil, že sem chodia rôzni chlapi v kožených kabátoch, bojovní s mobilmi a že namiesto toho, aby zostali v dotykových krajinách a pomáhali svojim krajinám, vykorisťujú náš sociálno-ekonomický systém. Prvý, kto potom za mnou prišiel, bol vtedy minister Babiš a hovorí mi. Predseda, výborný prejav, ale priprav sa!“

No a tým to začalo. Spustilo sa to v máji a na jeseň začal u nás tzv. rozvrat. Nejaká mladá Havlujová začala hovoriť, že máme zlú ekonomiku, že to robíme zle... Naviazali sa na ňu iní, ktorých dodnes máme v organizácii, napr. v Brne... Domnievam sa, že to, čo v rámci ČSBS robíme, robíme od srdca, s láskou a preto, že chceme, aby niečo v tej republike bolo!“

„Začali sme robiť pochody „nesmrteľný pluk“, ale aj to je u nás napadané! ...Minister obrany mi povedal, vy ste proruskí, pán predseda! Áno, pán minister, my ob-

hajujeme históriu takú, aká bola. A že nás oslobodil Sovietsky zväz na 98 % a tie 2 % boli Američania, to je v poriadku. Ale nehovorte mi, že sme proruskí. My si len ceníme tých ľudí, ktorí tu za nás krvácali. Práve preto tu dnes môžem byť ja a aj vy, pán minister.“

Na záver sa J. Vodička vyznal so svojim vzťahom ku Slovensku. „Ja sa na Slovensku dnes cítim lepšie ako v Česku. ...aj na tých akciách, pretože u nás je to akési skostnatené. Môžeme robiť čo chceme, učiteľov v školách to neučia...“

V ďalšom predseda Vodička a podpred-

Vo voľnom čase sme navštívili Múzeum TANAPu a prešli sa k Rainerovej chate, kde sme sa odfotili z nestorom horských nosičov Petrom Patrasom.

seda Kulfánek informovali o najvýznamnejších problémoch, ktoré ČSBS musí riešiť každodenne na území celej ČR.

V diskusii tieto otázky konkretizovali za ČSBS Jiří Francírek z Ostravy, Václav Vaněk z Břeclavi, predseda komisie ČSBS pre mládež Vilém Janouch a Bohuslav Holub, Emil Cigánik a Jaroslav Kalivoda z Prahy. Za SZPB sa k nim pripojili Michal Kopko a Ján Pavlovčín z Popradu, Jozef Čorba z Prešova a Karol Kuna z Bratislavy.

* * *

Všetci účastníci rokovania sa veľmi úprimne poďakovali popradskému oblastnému výboru, osobitne M. Kopkovi a tajomníkovi J. Pavlovčínovi, za výborné zvládnutú organizáciu a zabezpečenie tohto stretnutia.

Vladimír Mikunda

Sme radi, že ste a vždy vás budeme podporovať

Zástupca starostu Stanislav Winkler, štyria poslanci miestneho zastupiteľstva, tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer, predseda ObIV SZPB Bratislava Martin Krno, učiteľia hudobníci, žiačka recitátorka... Už len prítomnosť týchto osobností na spomienkovom zhromaždení k 73. výročiu SNP v bratislavskej 7. ZO SZPB je dôkazom, že jej autorita je naozaj vysoká.

(Vzhľadom na pracovné povinnosti predsedu Jána Barczyho podujatie moderovala vojnová veteránka Anna Bergerová.)

Napriek tomu, že hostia svoje vystúpenia orientovali hlavne na Výročie SNP, nebolo možné nespomenúť ani aktivity samotnej

Medzi ocenenými si čestné uznanie z rúk M. Krna prevzal aj priamy protifašistický bojovník Samuel Baran.

základnej organizácie, pretože tá všetku svoju činnosť smeruje k týmto významným dátumom. Ku dňu oslobodenia Bratislavy, ku Dňu víťazstva nad fašizmom, k Výročiu SNP... Pri všetkom je 7. ZO SZPB previazaná s miestnymi školami, s mládežou.

Pochopiteľne, že starosta, poslanci a celá samospráva to vidia, pri každej príležitosti dávajú najavo „sme radi, že vás máme“ a preto keď základná organizácia potrebuje finančnú podporu na rozvoj, niet hlasu, ktorý by sa zdvihol proti. Veď len v tomto roku jej boli schválené už tri projekty v úhrnej sume 1213 eur. Povedzme si otvorene, ktorá ZO SZPB sa jej dokáže vyrovnáť?

M. Krno poukázal na to, že „dnes sa nám dopredu derú ultrapravicové strany, ktoré chcú ľudí získať na svoju stranu na základe nacionalizmu“. „...voľby v Nemecku. Po 68 rokoch sa tam dostala do parlamentu ultrapravicová strana... aj na základe chýb pani Merkelovej, pretože oni vedia využiť a zneužiť všetko, čo sa dá. To nie sú hlúpi primitívi, oni si to vedia spočítať. A nielen v Nemecku!“ dodal a vyzval prítomných spoločne tomu „urobiť prietž, pretože to nemôžu robiť len politici, ministri... Každý musíme začať od seba“.

S. Winkler sa spomienkami vrátil k posledným sto rokom a zdôraznil, že „vždy sme ukázali charakter. Či to boli legionári, veľikán M. R. Štefánik... a keď v Nemecku prišiel jeden psychopat, mohli sme byť tiež za pecou a neboli sme, pridali sme sa na tú stranu, kde sme sa mali pridať. A boli to väčšinou mladí ľudia... A to, že sme tu, je aj vďaka tým ľuďom, ktorí vtedy preukázali odvahu, ktorí mali srdce.“

Dnes žijeme v takej dobe, v akej žijeme a záleží to na nás, na vás, ako budeme vplývať na mladú generáciu... A preto sme radi, že ste, že organizujete, že ste aktívni, my sme na to hrdí a vždy vás budeme podporovať.“

- vmi -

Čo píšú iní

(Dokončenie zo str. 1)

■ Ruské MZV k vandalizmu na pomníkoch v Poľsku

Kategoricky protestujeme voči novým prípadom vandalizmu, spáchaným na pomníkoch sovietskych vojakov v Poľsku. V meste Sosnowec (Sliezske vojvodstvo) neznámi páchatelia vylomili a ukradli kovovú náhrobnú dosku s menami vojakov pochovaných v spoločnom hrobe. Vo Varšave na cintoríne – v mauzóleu vojakov Červenej armády a v Olštýne (Varmsko-mazurské vojvodstvo) výtržníci zneuctili pietne miesta tých, čo zahynuli v boji proti fašizmu, aj pre to, aby Poliaci mohli dnes pokojne žiť.

Pri evidentnej ľahostajnosti oficiálnej Varšavy, ktorá schvaľuje demontáž sovietskych/ruských memoriálnych objektov na území Poľska, takých, ako nedávno zručené mauzóleum na mieste spoločného hrobu v meste Trzcianka (Veľkopoľské vojvodstvo) sa akty vandalizmu šíria pri úplnej beztrastnosti tých, čo ich páchajú, a nadobúdajú masový charakter.

Žiadame poľské mocenské orgány, aby odstránili následky týchto zneuctujúcich vandalských činov, aby opravili pomníky, znova ich nainštalovali a potrestali vinníkov. Zavazujú ich k tomu platné rusko-poľské dohody, základné ľudské morálne normy, nárokovanie si na štatút civilizovaného štátu.

Velvyslanectvo RF v SR, 21. 9. 2017

■ Zomrel nemecký architekt Speer

Vo veku 83 rokov zomrel 15. 9. nemecký architekt a urbanista Albert Speer junior, ktorého otec Albert Speer bol obľúbeným architektom nacistického vodcu Adolfa Hitlera a neskôr, počas druhej svetovej vojny, pracoval ako minister vyzbrojovania a vojenskej výroby.

Speer starší bol oddaným nacistom. Jeho najvýznamnejším dielom bol areál so štadiónom na Zeppelinfeld v Norimbergu. Medzi ďalšie významné realizácie patrila stavba Nové ríšske kancelárstvo, ale aj plán na prestavbu Berlína s veľkou halou – najväčšou stavbou sveta –, ktorý vychádzal z pôvodných skíc Adolfa Hitlera. Po druhej svetovej vojne bol Speer starší norimberským tribunálom odsúdený na 20 rokov väzenia.

HSP, 17. 9. 2017 (výňatok)

■ Američania chceli útočiť pomocou umelo vytvorených cunami

V roku 1944 vedci dokázali vyvolať vlnu cunami vysokú až 12 metrov. Ku žiadnej katastrofe našťastie nedošlo.

Pokusy vzhľadom na utajenie prebiehali uprostred oceánu niekoľko desiatok kilometrov od pobrežia Austrálie či Nového Zélandu a ďalších ostrovov. Cunami bomba mala byť určená najskôr na zničenie japonského pobrežia, prípadne menších japonských ostrovov.

Počas niekoľkých mesiacov sa na otvorenom mori odohralo okolo 4000 pokusných výbuchov, s výsledkami ktorých boli USA spokojné. Keďže však nakoniec dotiahli do konca aj vývoj atómovej bomby, tá, vzhľadom na svoju ničivú silu, zvíťazila.

Behold a Pale Horse, and its Rider is Death
výšiel 13. 9. 2017 na ICH (výňatok)

Úspešný 29. ročník „partizánskeho chodníka“

Dňa 19. augusta 2017 obce Skýcov a Zlatno, ZO SZPB v týchto obciach a Oblastný výbor SZPB Nitra spolu s Klubom slovenských turistov Zlaté Moravce usporiadali už 29. ročník turistického pochodu „Náučným partizánskym chodníkom Skýcov – Zlatno“.

Na začiatku i na konci podujatia boli k pomníkom SNP položené vence a kytice kvetov.

Minútu ticha si prítomní uctili aj pamiatku zakladateľov a dlhoročných organizátorov pochodu genpor. Jána Husáka a Štefana Gahéra.

K účastníkom prehovoril v Skýcove minister Ján Richter a v Zlatne podpredsa UR SZPB genmjr. Igor Čombor. Obaja pripomenuli význam SNP a jeho odkaz pre súčasnosť, najmä z hľadiska nebezpečného šírenia neofašizmu a extrémizmu v Európe a jeho podpory mladými ľuďmi.

Dvanásťkilometrovú trasu absolvovalo vyše 220 účastníkov, z toho 18 detí. 13-ročný David Jakubov absolvoval túto trasu už trinásťkrát.

Po vyhodnotení celej akcie a odovzdaní spomienkových darčiekov predsedom NSK Milanom Belicom a starostom Zlatna Róbertom Šlehobrdom nasledovala družná beseda pri guláši, ktorý pripravili členovia poľovníckeho združenia Zlatno.

Jozef Havel, snímka Alena Demeterová

Delegácia SZPB pri kladení venca k pamätníku SNP v Zlatne.

K Výročiu SNP s členskou schôdzou a vatrou

V predvečer 73. výročia SNP sa zišli na členskej schôdzi v Želiezovciach za účasti primátora Ondreja Juhásza členovia ZO SZPB a pozvaní hostia, aby si pripomenuli túto historickú udalosť.

Celonárodné vystúpenie proti nemeckým fašistickým okupačným vojskám a domácej kolaborujúcej vláde, ako aj účasť predstaviteľov vyše 30 národov v radoch povstaleckých bojovníkov vo svojom prejave pripomenula členka výboru ZO SZPB Edita Pompošová, pozostala po účastníčke protifašistického odboja.

Predseda ZO SZPB J. Výboch oboznámil prítomných s podstatnými myšlienkami zo seminára „O extrémizme, neofašizme a neonacizme na slovenskej politickej scéne“, ktorého sa koncom júna zúčastnil v Múzeu SNP v B. Bystrici. Zároveň odovzdal trom novým členkám preukazy SZPB. Po schôdzi všetci, vrátane zamestnancov MsÚ, položili na

námestí vence k Pomníku padlých.

Dňa 29. augusta podvečer sa členovia ZO SZPB, ŠSK Magnum, MO MS a občania stretli na strelnici blízko Hrona. Po príhovore predsedu ZO SZPB J. Výbocha, ktorý pripomenul historický odkaz SNP, si na počesť Výročia SNP spoločne zapálili vatru.

K príjemnému večeru prispeli slovenské a ruské ľudové a partizánske piesne v podaní folklórnej skupiny MO MS Vrbovianka. –JV–

Z vašich názorov

Poohliadnutie za 73. výročím SNP

Položme si otázku: Uplatňuje Slovensko vo svojom živote odkaz SNP, odkaz tých, čo za našu slobodu položili svoje životy, počúvame tých, ktorí tie hrôzy prežili?

Odpoveď znie: Žiaľ, nevzdávame patričnú úctu padlým hrdinom ani vo výročný deň vyhlásenia SNP. Niektorí si nenájdu čas pietou a úctou si pripomenúť tento odkaz. V týždennom predstihu položíme vence k pomníku a 29. augusta už veselo pracujeme na záhradkách, v lese rúbeme drevo, budujeme domy, jedným slovom robíme všetko, len nemyslíme na hrdinov SNP.

Viem, že v mnohých štátoch, keď je štátny sviatok, tak tam nepočúvajú hukot traktorov, rev motorových píl a iných strojov. Obyvateľstvo tento sviatok slávi, zhromažďuje sa na námestiach, v parkoch, kde vystupujú hudobné skupiny, rečníci... Toto je sviatok, toto je úcta padlým hrdinom.

Stále rozmýšľam, prečo mnohí počas cirkevných sviatkov dokážu žiť bez domácich prác a v taký významný deň ako je Výročie SNP nie. A pritom odvšadiaľ formálne znie, že ide o jednu z najväčších udalostí v novodobých dejinách Slovenska.

Aký tým dávame príklad mládeži? Jednoznačný! Čo zasejeme, to si aj zožneme.

Mikuláš Dimun, Humenné, výňatok z listu

Výročie SNP si pripomenuli v Spišskej Belej 5. septembra položením vencov k pamätníku padlých a k soche partizána. Na pietnej spomienke sa zúčastnili členovia ZO SZPB, primátor Štefan Bielak a žiaci z Petzvalovej a Štefánikovej ZŠ.

73. výročie SNP...

...sme si v Starej Lubovni pripomenuli 31. augusta 2017. Osláv sa zúčastnili prednosta OÚ Peter Sokol, prednosta MsÚ Aleš Solár, riaditeľ LOS Martin Karáš, riaditeľ múzea Dalibor Mikulík, riaditeľ ÚPSVaR Ján Jakubiánský, riaditeľ základných škôl v Starej Lubovni a členovia SZPB.

S prejavom vystúpil predseda ObV SZPB Václav Homišan. Po pietnom akte pokračoval kultúrny program v Parku generála Štefánika. Vystúpili v ňom spevácka skupina Klubu dôchodcov, dychová hudba Lubovnianka a folklórny súbor Lubovňan.

Anna Majchrovičová

Vďačnosť je jediný nezištný cit, akého sme schopní. Alexandre R. Vinet

Na Zlatej Bani sa spomínalo

Osobitne na udalosti ako Nemci vypálili obec, aby sa jej obyvateľom pomstili za pomoc partizánom operujúcim v Slánskom pohorí.

V strede obce túto tragickú udalosť pripomína pamätník s názvom „Útek z horiacej obce“, zobrazujúci utekajúcu matku pred plameňmi, držiac svoje dieťa na pleciah. Vence a kvety k nemu položili občania a rodáci na čele so starostom obce Marošom Železnikom, predstaviteľmi štátnej správy a samosprávy, politických strán z Prešova, starostovia a občania z okolitých obcí a členovia oblastnej organizácie SZPB v Prešove na čele s predsedom Jozefom Čorbom.

Spomienky na túto udalosť priblížil syn očitého svedka tejto udalosti – partizána Emila Chlapčeka, Emil Chlapček ml. – člen SZPB a súčasný prednosta OÚ v Prešove.

V katastri obce, zvanom Pusté pole je od roku 1970 pamätník, ktorý uzrel svetlo sveta zásluhou Zrazu turistov na počesť SNP a na ktorom sú nápisy: „Už nikdy vojnu“ a „Hrdinom 2. svetovej vojny“.

Zub času, vandalstvo niektorých okoloidúcich, zmena vlastníckych vzťahov pozemkov, či odľahlosť od obce sa podpísali na jeho vzhľade.

Zásluhou iniciatívy predsedu ZO SZPB Zlatá Baňa – Sekčov Pavla Pulík Hrehu a za pomoci spoluobčanov dostal pamätník nový šat. Spolu s partizánskym bunkrom sa stane súčasťou zlatobanského náučného chodníka, slúžiaceho na spoznávanie krás prírody a dejín Zlatej Bane a okolia.

Obľúbený SZPB v Prešove tak v krátkej dobe eviduje ďalšie pamätné miesta z histórie 2. obdobia. Na spomienkovom stretnutí boli odovzdané vyznamenania, pamätné listy a členské preukazy novoprijatým členom SZPB.

Sprievodnou akciou spomienkového stretnutia bol kultúrny program, ukážky činnosti Policajného a Hasičského zboru.

Ján Krajčovič, snímka Milan Maras

Haruľa z Medzibrodu

Občianske združenia v našej obci Medzibrod už po 16-tykrát za riadenia starostu Pavla Svetlíka prezentovali obec na súťaži pod názvom „Haruľová šou“.

Je to súťaž trojčlenných družstiev v príprave haruľového cesta (Podobné ako cesto na zemiakové placky, no s tým rozdielom, že sa nepoužíva múka a miesto majoránky sa pridáva metka.). Meria sa čas prípravy, ale hlavné kritérium je chuť upečenej harule. Tohtoročným víťazom bolo naše družstvo ZO SZPB Medzibrod v zložení Stanislav Vaník, Elena Jančiarová a Anna Šutáková. Na snímke spolu so starostom obce Pavlom Svetlíkom po odovzdaní cien. Samotná Haruľová šou nie je o súťaži, ale aj o prezentácii domácich výrobkov členov jednotlivých základných organizácií SZPB a občianskych združení s možnosťou ich predaja.

Aj touto cestou výbor ZO SZPB v Medzibrode ďakuje všetkým svojim členom, ktorí do predajného stánku SZPB priniesli svoje špeciality, ale hlavne ženám, ktoré obetovali svoj voľný čas na ich prípravu. Ak vás zaujala naša Haruľová šou, máte možnosť sa jej zúčastniť začiatkom septembra na budúci rok.

Ján Pacel

Pomaturitné stretnutie s návštevou Tokajika

Začiatkom septembra 2017 Peter Kasarda zorganizoval pomaturitné stretnutie spolužiakov SPTS Moldava nad Bodvou v penzióne Tatra na Domaši-Valkov. Nebolo by na tom nič sve toborné, lenže organizátor nám do programu zaradil aj návštevu obce Tokajik.

Starostka Janka Medvecová nás ochotne prijala, informovala o živote v obci i o pamätných dňoch v novembri 1944, kedy nemecké trestné komando zastreli 32 miestnych obyvateľov.

Navštívili sme tokajické múzeum, pozreli sme si dokumentárny film – výpoved' Andreja Stropkovského a Michala Medveca, ktorí tragédiu prežili. Boli sme aj na mieste tragédie. Dvaja z našich spolužiakov sa vďaka nápadu P. Kasardu ocitli v Tokajiku po prvýkrát. A aby sme tunajšiu tragédiu ešte aspoň raz precítili, starostka Medvecová každému z nás dala brožovaný knižočku Tokajik minulosť a súčasnosť.

Štefan Čmorjak (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Légiovlak – živý dejepis

Bratislava sa od 19. do 28. septembra stala poslednou, ôsmou, zastávkou Légiovlakú po okružnej trati Slovenskom. Po slávnostnom privítaní na Hlavnej stanici mali Bratislavčania možnosť bližšie sa oboznámiť s jeho históriou, ako aj prezrieť si vzácne exponáty v susednom Múzeu dopravy, ktoré sa stalo na 10 dní dočasným domovom Légiovlakú zloženého z 13-tich zrekonštruovaných vagónov.

Na zvedavé otázky členov bratislavskej organizácie SZPB, ktorí prišli na slávnostné privítanie, zanejete, s dokonalou znalosťou bojovej histórie odpovedali českí členovia posádky.

S myšlienkou vytvorenia repliky vlaku, ktorý sa pred sto rokmi stal základnou bojovou jednotkou českých a slovenských dobrovoľníkov v Rusku, prišla obnovená Československá obec legionárska. Tento projekt má priblížiť verejnosti, najmä mladšej generácii, históriu vzniku nového štátu v strednej Európe, za ktorý sa postavili so zbraňou v ruke Česi a Slováci vo Francúzsku, v Taliansku a hlavne v ruskom Povolží a na Sibíri.

Zo 71-tisíc legionárov na Rusi tvorili Česi podstatnú časť, Slovákov bolo približne šesťtisíc. Pritom kľúčovú úlohu v československom zahraničnom odboji počas 1. svetovej vojny v tomto smere zohral Milan Rastislav Štefánik.

Vlak je súčasťou projektu Legie 100 odštartovaného v roku 2014 pri príležitosti 100. výročia začiatkov boja československých légii za samostatný štát. Československé légie vznikli v roku 1914 a v podstate až do roku 1920 sa presúvali po Rusku. Poslední legionári sa vrátili v roku 1921. Nebolo to iba o prvej svetovej vojne. „Bola to cesta Čechov a Slovákov za samostatný štát a my sme radi, že ako mladí legionári môžeme tento odkaz pripomínať,“ konštatuje tajomník projektu Legie 100 a zároveň veliteľ vlaku Jiří Charfreitag.

Michal Šén, člen posádky Légiovlakú, v legionárskej uniforme ošetruje guľomet typu Maxim vz. 1910.

Vladimír Dobrovič

Strelecká súťaž k 73. výročiu SNP

Jej 2. ročník usporiadali ŠSK Magnum a ZO SZPB v železovciach a zapojilo sa do neho 66 strelcov z nitrianskeho VÚC.

V otváracom príhovore Výročie SNP pripomenula členka výboru ZO SZPB Gizela Bystrická.

Umiestnenie najúspešnejších: Medzi mužmi vo veľkokalibrovej pištoli – revolver na 15 m zvíťazil Ladislav Švanczár z Londava a v malokalibrovej pištoli – revolver na 15 m Dušan Bublák z Handlovej.

Medzi ženami veľkokalibrová – malokalibrová pištoľ – revolver na 15 m zvíťazila Angelika Árpás Varga z Nine.

Hlavní organizátori zo ŠSK Magnum Jozef Haller, Ida Žáčiková a Štefan Čudali sú zároveň i členmi našej ZO SZPB.

Jozef Výboch, predseda ZO SZPB snímky Ľudovít Vanek

Malokalibrová pištoľ na 15 m, zľava: Mária Maturkaničová, Angelika Árpás Varga, Adriana Nosianová.

Veľkokalibrová pištoľ na 15 m, zľava: Milan Vékony, Ladislav Švanczár, Jozef Hubert.

Bojovali a zomierali za slobodný život

Sučany boli jedna z prvých partizánskych obcí s vlastnou bojovou jednotkou a preto je logické, že majú jednu z najväčších ZO SZPB v Turci.

Tohtoročné oslavy sa konali pri pamätníku presne v deň Výročia SNP. Po prejavocho starostu V. Plížka a predsedu ZO SZPB M. Matulu bol oblastným predsedom SZPB Radomírom Žingorom odovzdaný ďakovný list riaditeľke ZŠ SNP v Sučanoch Marte Lamošovej, ktorá sa zaslúžila o zriadenie stálej výstavy „SNP a odboja“ vo vstupných priestoroch školy.

Slávnosť bola ukončená povstaleckými piesňami v podaní hudobno-speváckeho súboru Sučianka a položením vencov.

* * *

Po oslave sa konal Beh v srdci SNP. Jeho spoluzorganizátorom boli štyri tunajšie obce, Klub bežeckého lyžovania Martin a aj OblV SZPB v Martine. Hlavným iniciátorom je však člen HDP pri oblastnom výbore SZPB Ján Holiga.

V ôsmych kategóriách zapojilo 57 dospelejch a 10 žiackych pretekárov.

ZO SZPB Sučany

Odhalenie pamätníka Červenej armády a Rumunskej kráľovskej armády v Gápeli

270. výročie založenia sklárskej osady Gápel v okrese Prievidza si jej občania 15. 9. 2017 pripomenuli aj odhalením pamätníka, ktorý venovali osloboditeľskej Červenej a Rumunskej kráľovskej armáde. Oslavu zorganizovalo občianske združenie „Za krajší Gápel“, ktoré zabezpečilo aj prelet lietadiel Aeroklubu Prievidza nad obcou.

Pred odhalením pamätníka vystúpila detská ľudová hudba „Spod Rokoša“ a folklórne pásmo detí ZŠ Valašská Belá. Pamätník odhalili predseda OblV SZPB Prievidza Ján Žiak s členom výboru „Za krajší Gápel“ Ľubomírom Groshaftom. Vence k pamätníku položili starosta Valaskej Belej Miloš Čúcek, starosta Zliechova Anton Míka, delegácia OblV SZPB a pred-

sedá Zväzu vojakov SR klubu Horná Nitra mjr. Karol Brehovský. Pri pamätníku držali čestnú stráž vojaci z VÚ 1056 Zemianske Kostoľany a salvu vyonpálili členovia Klubu vojenskej histórie Prievidza.

Na záver sa zhromaždeniu prihovoriť J. Žiak a básňou žiačka ZŠ Valaskej Belá. Obec Gápel má ešte jeden pamätník, ku ktorému sa v závere vybral niekoľko prítomných. Pamätná doska na ňom hlási, že bol venovaný 1. čs. partizánskej brigáde Jana Žižku. Aj tú vybudovalo OZ „Za krajší Gápel“.

Soňa Pinková

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Slovo má predseda OblV SZPB Prievidza Ján Žiak.

Uctili si pamiatku Hrdinu SNP Jána Švermu

Aj v tomto roku si Oblastný výbor a ZO SZPB v Liptovskom Mikuláši v spolupráci s OÚ Demänovská Dolina uctili pamiatku Jána Švermu pri jeho pamätníku na Ostredku v Demänovskej doline.

Ján Šverma zahynul na následky podlomeného zdravia a vyčerpania 10. novembra 1944 na Chabenci v Nizkých Tatrách. Stalo sa tak po páde Banskej Bystrice, keď veliteľ 1. čs. armády na Slovensku a členovia ukrajinského partizánskeho hnutia ustúpili do hôr s cieľom pokračovať s povstaleckými vojakmi a partizánmi v boji proti nemeckým okupantom v ich tytle. Ján Šverma mal na návrh členov SNR odletieť späť do Moskvy, čo odmietol a vyhlásil: „Musel by som sa hanbiť pred slovenským národom, že som v najťažších chvíľach opustil Slovensko a odišiel do bezpečia.“

My odbojáři a naši členovia považujeme Jána Švermu za skutočného vlastenca, tak, ako aj ostatných povstalcov, ktorí so zbraňou v ruke pokračovali v boji v severnej časti Nizkých Tatier.

Po stopách SNP a 2. sv. vojny

ZO SZPB Spišská Belá uskutočnila zájazd po stopách 2. svetovej vojny, ktorého cieľom bola pietna spomienka s položením kytic na cintoríne Štôla, pri pamätníku na Podbanskom, na Háji Nicovô, na Kozom vršku a na hrade v Kežmarku.

Putovania sa zúčastnili aj žiaci našich základných škôl za odmenu v súťaži Medzníky 2. svetovej vojny. V Liptovskom Mikuláši sme si pozreli pamiatky mesta a pomník na námestí.

Cesta sa uskutočnila s podporou MÚ a primátora Štefana Bielaka.

Daniela Líneková

Obnovený pamätník

Keď bolo vyhlásené SNP, v Dolných Vestenicich bolo málo takých rodín, z ktorých by aspoň ktosi neodšiel do hôr k partizánom. Najviac ich bojovalo v brigáde J. Žižku.

Bojovalo sa aj v okolí Dolných Vestenic. Partizáni z obce si urobili úkryt – bunkre hlboko v našich horách, kde Nemci nebudú mať odvahu prísť až sem, mysleli si.

Lenže po zrade, práve v týchto bunkroch prišli 20. 2. 1945 o život dvaja ruskí partizáni T. G. Martirusovič a C. Galustov a deň pred oslobodením obce 3. 4. 1945 padol v našich horách partizán L. Mócik.

Ešte v 60-tych rokoch sa SZPB rozhodol postaviť malý pomník, ako spomienku na týchto troch hrdinov.

Výbor ZO SZPB na svojom zasadnutí sa rozhodol, že po toľkých rokoch je nutná oprava pamätníka. Oslovili sme podnikateľa obce, ktorí boli ochotní podporiť našu dobrú myšlienku a dodali nám materiál, ktorý sme na obnovu potrebovali. Prácu nám venovali naši členovia.

Dielo sa podarilo, pamätník máme obnovený.

Natália Matejčíková (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Po pietnom akte v Demänovskej doline sa uskutočňuje vychádzka do dolinky Krčahovo, kde sme v nedávnej minulosti zrekonštruovali partizánsky tábor brigády Stalin – Lošakov, Kučera. Šiesty zľava sedí 91-ročný Pavel Chrapčiak.

–pč–

Letáky z neba boli vstupenkami do pekla

Bola pozdná jeseň, tak polovica novembra 1944. Nemecká armáda bola už v dedine.

Prví Nemci k nám prišli koncom októbra, na Ondreja. Stanovišťa mali v dvoch triedach ľudovej školy. V byte riaditeľa školy si aj varili, bývali tam aj vojaci. Veliteľstvo „komandatúru“ si zriadili v dvoch miestnostiach notárskeho úradu.

Po obsadení dediny, notár menom Beér sa musel uspokojiť s kanceláriou vo vlastnom byte. Inak byt notára a jeho kancelária tvorili jeden celok. Neskôršie pre notára bola výhoda v tom, že vedel kto prichádza za veliteľom nemeckej posádky. Výhodou pre Nemcov bolo zase to, že „notariát“ sa nachádzal uprostred dediny a že z hlavnej cesty smerom na Zvolen a Hronskú Dúbravu bol vstup, či brána do domu len 20 metrov.

Zozadu domu, teda od Zvolena bol postavený vysoký plot a to Nemcom vyhovovalo. Jednoducho sa báli domov, alebo aj ciest, ktorých hranice tvoril les.

Skupina chlapcov, vtedy 11 až 13 ročných, ktorí nasledujúcu príhodu prežili, bývala v hornej časti dediny, ktorej aj ulica sa menovala „Horný koniec“. Naše stanovište, či miesto na stretávky sa nachádzalo pri zábradlí nad potokom, hovorili sme mu Galandre“. Na toto miesto bolo vidieť zo všetkých domov naokolo. Teda, keď mama alebo otec niekoho zavolali: „Poď domov“, všetci to počuli.

Naša ulica Horný koniec tiež bola lemovaná záhradami a hneď aj lesom. Nemecké hliadky sem chodili málo, čo si ja pamätám, tak dvakrát: Raz to bolo na Dušičky, keď mala naša skupina s nemeckou hliadkou konflikt a potom sem prišli asi 6. novembra.

Tento krát pred príhodou „O letákoch“ sme stáli pri spomínanom zábradlí nad potokom a rozmýšľali, ako sa dostať dolu na prostred dediny tak, aby nás nemeckí vojaci neposlali naspäť. Chceli sme vidieť

obrný transportér, nákladné auto, ktorým Nemci privádzajú a odvážajú z kinosály zajatých vojakov, ktorí sa zúčastnili SNP.

Spomínaná kinosála, či divadelná sála tiež stála blízko domu notára. Hádám sme čakali až bude pravé popoludnie a na niekoho mama zavolá: „obed, domov“.

Pred príchodom Nemcov pravé popoludnie ohlasovali zvony na veži, ale teraz vraj zvonit' nesmeli, zvonilo sa len v nedeľu. Ako tak stojíme a zhovárame sa, naraz sme počuli hukot nemeckého lietadla Junkers, bol to dvojtrupák, my sme mu hovorili „smiešne lietadlo“. No a z tohto lietadla sa začali sypať letáky, tie sa beľeli všade, na strechách i na brehu potoka. Najprv sme sa pretekali, kto nazbiera viac, ale keď sme mali každý aspoň po desať kusov, prestalo nás to baviť.

Naraz veliteľ našej partie povedal: Nehádajte sa a čítajte, čo je v letákoch napísané. Čítať sme samozrejme vedeli všetci, avšak ja najmladší som skončil 4. triedu ľudovej školy, ale náš veliteľ Jano skončil už prvú triedu Meštianskej školy vo Zvolene.

My ostatní sme letáky nečítali, začali sme sa dívať na lietadlo, ktoré odlietavalo v smere juh, lepšie povedané Ostrá Lúka.

– Chlapci počúvajte, čo sa v letáku píše. Vraj, aby sme sa dobrovoľne vzdali všetci bývalí vojaci, ktorí bojovali v SNP. Komu sa tí vojaci majú vzdať, no asi Nemcom, ale môžu sa hlásiť aj novým richtárom.

– Počúvate? Vraj stačí priniesť povolávací rozkaz, podľa ktorého museli narukovať a nad hlavou na nejakej palici majú niesť biele plátno, hoci aj košeľu.

Keď nám to takto podrobne náš Jano začal vykladať, blížila sa k nám od dediny Turová skupina štyroch mužov. Každý z nich v ruke držal

spomínaný leták a najvyšší z nich skutočne držal nad hlavou zavesenú na konári roztrhanú bielu košeľu. Skupina sa okolo troch metrov od nás zastavila, lebo volal na nich náš sused ujo Mesiarik. On mal tiež v ruke ten leták.

Znova už skoro pri nás ich ujo oslovil: – Počkajte, neponáhľajte sa s tým prihlasovaním. Veď je smiešne, čo je tam napísané.

Ujo skupinu dobehol až pri nás. lebo sa začali vypytovať: – Je v dedine nemecká posádka a veľa tu máte Nemcov? Počuli sme, že nový dosadený richtár, alebo notár by nám mohol pomôcť.

– Mohol, nemohol, hovorí ujo, ale hliadkam sa nevyhnete. A odkiaľ vlastne idete?

Pôvodne sme robili pri mlátení obilia štátny dozor ako komisári. Avšak na Trnie richtárovi prišla správa, že sme domov dostali povolávací rozkazy, však viete SNR vyhlásila mobilizáciu, tak robotu u mláťačiek sme ani nedokončili a prihlásili sme sa na štáb paradesantnej brigády, ktorá mala velenie aj na Trni.

– A tento štvrtý čo, spýtal sa ujo.

Až potom ten najvyšší sám odpovedal. – Ja som mal týchto troch, s prepáčením, „posratých“ doviest' iba po dedinu. Ja sa nevzdám nikomu za žiadnu cenu. A keď to takto dopadlo, vrátim sa naspäť cez Trnie do Kremnice. Tiež som plnil rozkaz.

Ujo krútil hlavou. Potom povedal. – Vy mi dajte tú celtu, čo máte prehodenu cez rameno a ja vám dám tento starý železničiar sky kabát. No tak zbohom! A vy traja dáte adresy tuto Jankovi, napíšte na papier mená, rok narodenia a rodnú obec. Zistilo sa, že papier a tužku mal pri sebe každý, však pri tých mlátiacich mašinách to potrebovali. Bohužiaľ, doklady nemali žiadne, akurát potvrdenia richtárov z Trnia a Turovej, kedy sa v týchto dedinách prihlásili za komisárov pri mlátení obilia. Báli sa či niekto na

nich neprezradil, že boli zaradení ako riadni vojaci strážnej služby pre potreby 2. paradesantnej brigády.

Potom ujo Mesiarik dával Janovi pokyny, ako sa dostane poza záhrady až do domu pána notára. Ďalej vysvetľoval trom vojakom, že teraz sa už nemôžu ukryť, lebo už boli dlho na ulici a že ich niekto okrem nás mohol vidieť. Tiež sa rozčuloval, ako mohli uveriť plagátom, či letákom z nemeckého lietadla.

Hovoril: – Áno lietadlá tu zhadzovali letáky, keď mal byť výročný Radvanský jarmok, alebo letecký deň na Troch Duboch, ale letáky zhadzovalo slovenské lietadlo.

Asi po dvadsiatich minútach ujo Mesiarik ešte dodal: – Ako som vyčítal z toho papiera, pochádzate zo Zvolenskej Slatiny. Rodina sa o vás určite strachuje, aj keď váš domov nie je ďaleko. Tak už choďte! Za vami pôjdu títo traja chlapci. Menoval mňa, Janovho brata Ondreja a ujo vnočka, tiež Jana.

Pri mostíku, ktorý sme volali lavička, stála skutočne dvojčlenná hliadka nemeckých vojakov. Keď boli naši traja známi vzdialení od hliadky tak 10 metrov, jeden z Nemcov zakričal: „Halt“! Pochopiteľne traja už zajatci zastali, ale my chlapci nie. Vtom sa nám jeden Nemec pohrozil päťou a ukázal nám, aby sme si dali čelom vzad, ale potom sa už venovali svojej „koristi“.

Pochopiteľne, za hliadkou a zadržanými sme išli ďalej, lebo sme chceli vidieť, ako Nemci zavrú našich známych do kinosály. Nepodaril sa náš zámer. Pred vchodom do kinosály stál huf nemeckých vojakov, ktorí tam pažbami pušiek strkali do jedného muža, ktorý tiež v jednej ruke držal zdrap bieleho plátna a v druhej ruke leták. Asi taký istý, ako bol pohodený, či spadnutý z neba aj tu na ulici.

Na naše prekvapenie z brány od notára sa vyhupol kamarát Jano. Dozvedeli sme sa, že pán notár hneď

pochopil o čo ide a povedal, že všetko zariadi. Samozrejme, že to nerobil prvý krát. Jednoducho musel týchto kontrolórov, ktorí mali byť pri mlátení obilia, vystaviť im menovité potvrdenia, že takúto funkciu vykonávali.

Skutočne za chvíľu vyšiel z bránky od notára aj sám pán Beér. Nás si asi nevšimol, možno sa len robil, že nás nevidí. Tak sme prešli cez hlavnú cestu, videli sme, ako po kontrole pri dverách pán notár vošiel do sály. Veľa sme toho nezistili, lebo dvere boli otvorené asi jednu minútu.

Z dverí nikto nevychádzal, tak sme čakali, čo sa bude diať. Sedeli sme na schodoch do obchodu z potravinami, čo bolo od sály 20 metrov, keď od Zvolena pripochodovala jednotka zajatých vojakov povstaleckej čs. armády. Skupinu 20 vojakov dovedli dvaja Nemci na koňoch a dvaja pešiáci. Jeden z nemeckých vojakov odčlenil zo zajatcov päť mužov a surovým bitím ich vtlačal do kinosály.

Nastal zmätok, jedného doudieraného zajatca Nemci násilím začali vtlačať do dverí. Dvere boli veľké dvojkrídlové, tak sme za tú chvíľu uvideli aj krv, ale hlavne to, ako pán notár vyviedol tých našich známych zo sály. Jednotka s ostatnými zajatcami odpochoďovala do Hronskej Dúbravy, kde na železničnej stanici bolo zriadené miesto, odkiaľ zajatcov odosielali na nútené práce do Nemec-ka alebo do koncentračných táborov.

Je pravda, že niekomu zo zajatcov sa po ceste do Hronskej Dúbravy podarilo aj utiecť, ale inak všetkých čakalo koncentračné peklo, alebo hoto-vá smrť. Pre toho vojaka alebo iného občana vojnového slovenského štátu, ktorý uveril obsahu letákov a nemal pri tom šťastie, ako spomínaní traja kontrolóri pri mlátení obilia, sa letáky z neba stali vstupenkami do pekla.

Skutočne môžem potvrdiť, že spomínanú udalosť som naozaj prežil a o notárovi z Budče a jeho hrdinských činoch sa môžete dočítať aj teraz v obecnej kronike. **Oskar Šalko**

Alica Fecková vydala otcovu literárnu pozostalosť vo forme knihy: Vyšli Bodnárove „Méty, rozlety aj pády“

Nebohý Viktor Bodnár z Košíc bol môj veľmi dobrý priateľ. V šesťdesiatych rokoch minulého storočia som s ním vedno pracoval v redakcii denníka Východoslovenské noviny.

Bol starší ako ja, ale vo všetkom skúsenejší. Jeho život bol ako kniha. Pútavý ako detektívka. Nikdy sa ním však nechválil. Skromnosť bola jeho hlavná doména. Veľa som sa od neho naučil. Rád si na neho spomínam aj po dlhých rokoch, keď ho už niet medzi nami.

Tento odvážny – rokmi ostrieľaný muž sa narodil 23. novembra 1922 v Ublí, okres Snina. Po absolvovaní základnej školy sa stal pekárskym učňom v B. Štiavnici. Cez deň roznášal pečivo, večer chodil do meštianskej školy. Po rozbití Československa Ublu aj ďalšie dediny a mestá obsadili maďarskí horthyovci.

Keďže Viktor nechcel bojovať proti Slovanom, spolu s priateľom Petrom Gerlašin-ským utiekol 19. októbra 1939 do vtedajšieho Sovietskeho zväzu. Tam ho ale odsúdili ako nepriateľa štátu a poslali do gulagu. Väčšinu

času pôsobil ako lesný robotník v ťažkých podmienkach v Karelskej a Archangelskej oblasti ZSSR.

Po 18. júli 1941 bol Viktor Bodnár oslobodený a dostal sa do Buzuluk, kde sa stal členom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Prvýkrát sa do bojov, ako tankista, zapojil pri Sokolove. Zúčastnil sa tiež oslobodzovania Kyjeva, Vasil'kova, Žaškova, Bielej Cerkvi... Postupne sa dostal až na územie Ostravska, kde bol vážne zranený. Prišiel o jedno oko. Operovali ho až v Odeze.

Po návrate z liečenia ostal jeden čas verný armáde. Oženil sa a ostal pracovať v Košiciach. Bol to veľmi skromný, ale kamarátsky človek. Ľudia si ho zaraz obľúbili.

V ďalších rokoch Viktor začínal ako redaktor na Trati družby. Postupne pôsobil aj v ďalších periodikách a rozhlase, kde odvieďol záslužný kus práce. Vo voľnom čase písal doma rôzne hry, básne, ale najmä spomienky z hrôzostrašnej 2. svetovej vojny, ktoré potom vydal pod názvom Méty, rozlety aj pády.

Jeho hrud' zdobilo veľa najrôznejších vyznamenaní. Vojnových i civilných.

Celý život prežil v Košiciach s manželkou a tromi deťmi. Mal dve vnučky a päť vnukov. Vo veku 67 rokov ho 22. februára 1990 skosila neúprosná smrť – rakovina pľúc. Mal hodnosť podplukovníka vo výslužbe.

Dňa 8. mája 2008 bola na Obecnom úrade v Ublí nainštalovaná pamätná tabuľa s textom: „V obci Ubl'a sa narodil publicista Viktor Bodnár (1922–1990), aktívny bojovník proti nacizmu v rokoch druhej svetovej vojny. Vďačíme ti za odvahu a statočnosť“.

* * *

Dcéru Alicu Feckovú, ktorá v súčasnosti podniká v Bardejove, objavené materiály doslova fascinovali. A tak si toto veľké literárne bohatstvo predsavzala zachrániť a sprístupniť rodine i spoločnosti.

– Tak som sa v jeden deň, 25 rokov od smrti môjho drahého otca, zatvorila v byte a triedila jeho dielo. Otec počas života písal veľmi veľa. Bola to jeho práca, ale aj veľký koníček. Päťdesiatšedemročný odišiel do penzie a jeho zbierka sa ešte viac rozrástla. Začala som s jej prepisovaním. V jeho materiáloch som našla nevyčísli-

teľnú hodnotu pre ďalšie generácie. Napr. poukazuje na skutočnosť, prečo vlastne boli ľudia ochotní emigrovať. Lebo žili v biede a chudobe. Nemali na zápalky, soľ a základnú obživu – chceli dôstojne žiť a preto hľadali inú cestu.

Toto však v dnešnej dobe, keď je dostatok všetkého, sa dá len ťažko pochopiť. Napriek tomu nemalo by sa zabúdať o tom hovoriť. Keď našich otcov už niet, nás tiež čoskoro nebude a kto bude niekedy deťom hovoriť o tom, ako to vlastne bolo? Nech táto, aj budúca generácia vie, že ich pradedovia si museli tvrdo vybojovať to, čo majú dnes.

Dôležité je nezabúdať. Bola by škoda zobrať to so sebou do hrobu. A najdôležitejšie je, aby každý z nás si vedel v živote nájsť svoju cestu, na ktorej zažije méty, rozlety aj pády – ale po svojej ceste musí ísť ďalej...

Po prepísaní najvýznamnejších materiálov pani Fecková zadala tieto rukopisy do vydavateľstva. Jej veľkú snahu dnes držím v rukách. Nádhernú knihu, ktorá má 632 strán. Je to zaujímavé čítanie, nádherná obálka a celkové usporiadanie vzácných príspevkov. Určite si nájde potrebnú cestu k čitateľovi.

Jozef Hrubovčák

Päť najdesivejších zbraní 1. svetovej vojny

Keď sa v roku 1914 začala 1. svetová vojna, nazývaná aj „Veľkou vojnou“, na bojiskách sa objavili nové technológie, ktoré spôsobili také deštrukcie a masakre, že niektoré časti bojiska sú dodnes neobývateľné. Po prvýkrát boli napríklad použité ozbrojené lietadlá a tanky či guľomet. No desivé boli aj tie zbrane, ktoré boli vymyslené až počas vojny.

Plameňomet

V roku 1915 sa Nemecku podarilo úspešne zhotoviť a nasadiť do bojov prenosný plameňomet.

Hrôzostrašná zbraň! V nemčine sa plameňomet nazýval Flammenwerfer, čo znamenalo, že vojaci, ktorí ho obsluhovali, boli označovaní za skutočných mužov. Len čo boli spozorovaní, ihneď sa stali terčom streľby. Iba občas sa stávalo, že niektorý z nich sa dostal do zajatia. Väčšina bola ihneď zastrelená.

Briti sa však vydali inou cestou a vyvinuli Livensa Large Gallery Flame Projector. Išlo o stacionárne zbrane, ktoré boli rozmiestnené po dlhých zákopoch v prvej línii. Dýza vyslala zapálený plyn do vzdialenosti až 90 metrov smerom na nepriateľa. Tieto zbrane boli použité s veľkou účinnosťou na vypálenie časti nemeckej línie v Somme 1. júla 1916.

Zákopový nôž

So zavedením zákopovej vojny bolo potrebné vyvinúť novú zbraň, s ktorou by sa dalo účinne

bojovať z blízka. Na scénu tak vstúpil „Zákopový nôž“ (Trench Knife). Najdesivejšie zákopové nože boli vyvinuté v Spojených štátoch. Konkrétne M1917 bol prvý americký zákopový nôž, ktorý kombinoval tri smrtiace nástroje v jednom.

Čepel zbrane je trojuholníková, čo znamenalo, že mohla byť použitá len na bodnutie. Bodné rany boli také príšerné, že boli nakoniec zakázané Ženevskými konvenciami v roku 1949, pretože dochádzalo k zbytočnému utrpeniu. Nôž mal upravenú ochranu ruky, ktorá bola určená na maximálne poškodenie pri „pästnom súboji“. A poslednou časťou bol drvič lebky, ktorý sa nachádzal na spodnej strane rukoväte.

Brokovnica

Keď Američania vstúpili do boja na západnom fronte, priniesli so sebou novú zbraň, ktorá Nemcov úplne vystrašila – brokovnicu. Brokovnica bola taká účinná, že ju americkí vojaci nazývali „zákopovým zametačom“ alebo „zákopovou metlou“.

Účinnosť brokovnice desila Nemcov natoľko, že podali diplomatický protest proti jej používaniu.

Jedovatý plyn

Objavili sa tri druhy: chlór, fosgén a yperit. Prvý útok pomocou jedovatého plynu bol zaznamenaný proti francúzskym jednotkám u Ypres v roku 1915. Po tejto udalosti začali obe strany vyvíjať svoje arzenály chemických zbraní a rovnako aj protiopatrenia.

Plyn spôsoboval medzi vojakmi masovú paniku zo zadusenía a slepoty.

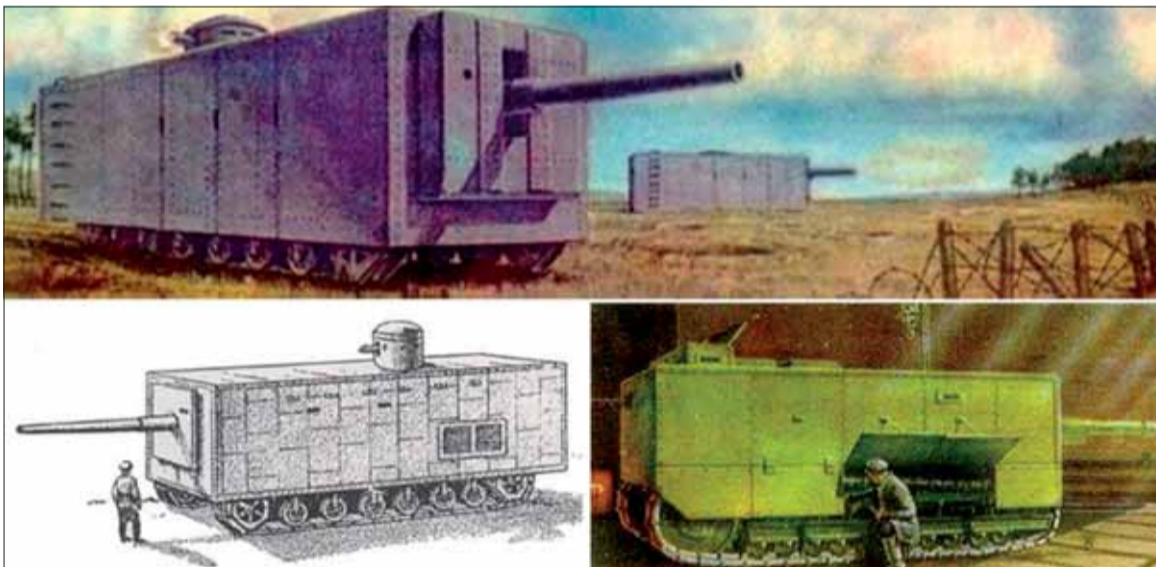
Delostrelectvo

Prečo hovoríme aj o delostrelectve, ktoré sa používalo už stáročia predtým? Z dvoch dôvodov:

Po prvé, niektoré z najväčších kanónov, ktoré boli kedy použité v boji, boli nasadené práve počas 1. svetovej vojny.

Po druhé, pretože svet nezažil nikdy takú obrovskú koncentráciu delostrelectva ako počas 1. svetovej vojny. Granáty boli odpaľované tak masívne, že krajinu menili na močarinu. Pri ďalšom bombardovaní granáty neexplodovali, iba sa zahrabávali do zeme. Takéto bombardovanie nielen ničilo zákopy, ale aj pochovávalo mužov zaživa.

Podľa topdesat.sk

V polovici roku 1910 predložil návrh revolučného obrneného vozidla syn chemika Dmitrija Mendelejeva, Vasilij. Išlo o 170 tonový hranol na pásoch.

Za vysokú hmotnosť vďačil pancieru, ktorý bol na čelnej strane hrubý úctyhodných 150 mm, kým na bokoch a vzadu 100 mm. Na prednej časti korby dominovalo obrovské delo kalibru 127 mm.

Ako to vidí KG SR a ako my?

Dňa 20. 8. 2017 bol v Starej Turej odhalený pamätník generálovi Augustínovi Malárovi.

Príhovor pri tejto príležitosti mal člen Klubu generálov SR generál S. Naďovič, ktorý s ním urobil rad piruet. Zrejme sa tým chcel vyhnúť ozajstnému pomenovaniu odborných vojenských a aj iných skutočných národných kvalít tohto „pamätného“ generála Slovenskej armády.

Ako tento generál reagoval na to, že slovenskí vojaci si začali plniť vojenskú prísahu a postavili sa nemeckej agresii? Dňa 30. augusta 1944 sa z rozhlasu ozve jeho hlas, ktorý otvorene vyzýva na nespĺnenie si vojenskej prísahy: „Keď vám môžem úprimne radiť, tak vám volám: stáť! Čelom späť! Pochod do materských posádok, ku svojim jednotkám! Všetko je prenáhlené, nedomyslené a môže to naše pekné, dosiaľ vojnovou zhubou len málo dotknuté drahé Slovensko priviesť ta, kde ho

nechceme mať, to je do vojnovej vravy... my sme malý národ, teda vydržme v disciplíne a v pokoji vývin a ukončenie vecí... Načo je nám revolúcia, mládenci?... Prečo teda nečakať, až veci samy dozrejú, a potom jednotne, okolnostiam primerane, všetci za jeden povraz ťahať? Tak káže zdravý pud sebazáchovy malého národa...“

Na adresu dôstojníkov a vojakov východoslovenských divízií: „Vám, moji vojaci, kamaráti, ktorým priamo velím, ... posielam svoj veliteľský pozdrav s tým, aby ste mi stopercentne verili a len mojich rozkazov sa držali... Na stráži!“

V. Mikunda, snímka wikipedia

Viete, že...?

...už rok pred koncom vojny, pred vypuknutím SNP a pred oslobodením prvej obce dnešného Slovenska bola medzi Československom a Sovietskym zväzom uzavretá dohoda o úprave pomeru medzi sovietskym veliteľom a československou správou po vstupe sovietskych vojsk na československé územie?

Sovietska vláda uznala úplnú štátnu suverenitu Československa a dala jasne najavo, že Červená armáda vstúpi na územie republiky ako spojenec, priateľ a osloboditeľ. Dohodou vložil Sovietsky zväz správu oslobodenej republiky do rúk československého ľudu.

...symfonický pochod Víta Nejedlého „Vít'azstvo bude naše“ zaznel v Moskve už v auguste 1941?

V 1. čs. samostatnom poľnom prápore v ZSSR v Buzuluku bola zostavená pri štábe hudobná čata, ktorá sa v brigáde a v zbore pod vedením talentovaného skladateľa a dirigenta Víta Nejedlého rozrástla na veľké umelecké teleso. Za oficiálny deň jeho založenia je považovaný 19. máj 1943.

Vít Nejedlý sa neuspokojil s organizovaním dychovej hudby, ale podľa vzoru Červenej armády založil armádny umelecký súbor, nazvaný po jeho smrti jeho menom. Zlatým klincom programov boli tri skladby: symfonický pochod „Vít'azstvo bude naše“, hudobné a recitačné pásmo „Do boja, Slovania“ a „Prichádzame zo Sovietskeho zväzu“.

Súbor vystupoval nielen v československých jednotkách, ale koncertoval aj v nemocniciach a medzi sovietskymi občanmi. Mal tri hlavné zložky: symfonický orchester, dychový orchester a spevácky zbor.

Najsilnejšiu účinnosť dosiahol V. Nejedlý tým, že zlúčil do umeleckého celku hudobnú tvorbu s mobilizujúcim spievaním a hovoreným slovom.

Vít Nejedlý zomrel vo veku 32 rokov počas Karpatsko-duklianskej operácie na brušný týfus. Posledný koncert, ktorý dirigoval, sa konal v hostinci „U Gajdoša“ v obci Ladomírová (pod Duklou) 11. 12. 1944, čo bolo dva týždne po jej oslobodení (26. 11. 1944).

Na pripomenutie si týchto chvíľ sa tu nachádza pamätná tabuľa.

...na prahu roku 1943 sa všeobecne očakávalo, že západní spojenci uskutočnia inváziu do Francúzska cez kanál La Manche už v roku 1943?

Lenže britské záujmy v Európe viedli k tomu, že Spojené štáty sa v januári 1943 rozhodli podporovať Churchillovu myšlienku – inváziu v oblasti Stredozemného mora.

„Britský ministerský predseda Winston Churchill bol vždy toho názoru,“ hovoril F. Roosevelt, „že by sme mali zariadiť svoj príchod do Európy tak, aby sme sa stretli s Červenou armádou v strednej Európe, aby sa posunula britská záujmová sféra čo možno najďalej na východ“.

O týchto veciach jednal W. Churchill s F. D. Rooseveltom na konferencii v Casablanke 14. januára 1943. Podarilo sa mu presvedčiť prezidenta Spojených štátov o invázii v Stredomorí. Síce nie cez Dodekanesos, Grécko a Juhosláviu, aspoň však cez Sicíliu do Talianska.

...Angličania mali záujem aby boli v strednej Európe ak nie skôr ako Rusi, tak aspoň súčasne s nimi? A viete, že toto bezprostredne ovplyvňovalo aj vojenskú stratégiu čs. londýnskej vlády?

Dokumenty ukazujú, že čs. zahraničná vláda predpokladala pri najmenšom až do leta roku 1943, že Československo bude oslobodené rýchlou inváziou západných spojencov do Európy (sprevádzanú pádom Hitlerovho režimu), a že to budú vojská západných spojencov, ktoré vstúpia na naše územie. Naznačuje to, okrem iného, aj československo-britský protokol z 21. januára 1943, jednajúci o vyzbrojení čs. obrnenej brigády v Anglicku a zmieňujúci sa o recipročnom materiálnom zabezpečovaní britských vojsk u nás. Ďalej o tom svedčia udalosti okolo formovania 1. čs. brigády v ZSSR.

Pretože sa v Londýne predpokladalo, že pri vstupe britských vojsk do Československa bude sovietsky front ešte za Karpatami, mal byť letecky zaistený presun čs. brigády zo ZSSR na československé územie (do jej východných častí). Preto mala byť v ZSSR organizovaná pešia brigáda, bez ťažkých zbraní – tankov a húfnic. Po krátkom boji na fronte mal byť 1. čs. samostatný prápor odsunutý späť do Buzuluku a organizovanie brigády načasované tak, aby bola pripravená na nasadenie do bojov až na našom území.

Londýnskemu ministerstvu národnej obrany v podstate išlo o organizovanie výsadekových práporov. Tak, ako to malo v pláne v rokoch 1941–1942. V tomto duchu predkladal náčelník čs. vojenskej misie v ZSSR plk. H. Píka návrhy na organizáciu brigády i po boji pri Sokolove. Znamenalo to jediné. Že s ďalším bojom našej jednotky po boku Červenej armády sa nerátalo.

A. Mikundová

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 7:** Igor Páv 95 rokov.
- **Bratislava 12:** Eva Karvašová 85 rokov.
- **Bratislava 15:** Vlasta Kratechvílová 94 rokov.
- **Bratislava 18:** Milan Stehlík 84 rokov.
- **Bratislava 20:** Dáša Halášová a Želmíra Štefunková 70, Vladimír Ševčík 65 rokov.
- **Bratislava 24:** Ing. Július Pavlis a prof. Ondrej Filo, DrCs. 90, Ing. Ján Švigár 84 rokov.
- **Badín:** Jozef Sloboda 85 a Mária Masaryková 80 rokov.
- **Blatnica:** Božena Florová 81 rokov.
- **Banská Bystrica – gen. I. Gibalu:** Ing. Marián Čellár 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda/B:** Anna Kalmanová 80, Mária Kučerová, Darina Rizoňová, Zuzana Lešníková, Anna Červeňová a Božena Lenhardová 75, Ľubica Mihoková a Jolana Rošková 70, Ján Bruncko 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Ján Kriško 91, Emília Šebelíková 80 a Stanislav Slobodník 65 rokov.
- **Brezno 1:** Mária Kocúrová 89 a Mgr. Emília Medzihradská 80 rokov.
- **Bardejov 1:** MVDr. František Šarišský 89, Anna Šestáková 75, Helena Malegová 70 a Daniela Banická 50 rokov.
- **Bardejov 2:** Ján Džambik 70 a Vladimír Sibert 40 rokov.
- **Bardejov 3:** Eva Kunstová 83, Mária Pasičniková 80 a Tatiana Semancová 40 rokov.
- **Bardejov 4:** Mária Pobořilová 65 rokov.
- **Cigelfka:** Stanislav Gajdoš 65 rokov.
- **Cinobaňa:** Daniela Žovinková a Mgr. Branislav Boroš 55 rokov.
- **Čaňa:** Margita Bittová 85 a Kvetava Szilágyiová 65 rokov.
- **Dolný Kubín:** Viera Prokopová 70 rokov.
- **Hrachovo:** Roman Kudel'a 45 a Katarína Kypet'ová 25 rokov.
- **Hniezdne:** Regina Zbušková 85 rokov.
- **Jarabina:** Mária Beňová 86 a Mária Lajčáková 82 rokov.
- **Klenovec:** Margita Trnavská 88, Zuzana Bútorová a Zuzana Sihelská 75, Viera Dovalová a Igor Antal 70, Slávka Fulerčíková 60.
- **Košice – Juh:** Michal Maďar 92, Jolana Pružinská 86 a Ida Danielisová 84 rokov.
- **Košice – Sever:** Jarmila Moflárová 65 rokov.
- **Krivé:** Žofia Steranková 94 rokov.
- **Kríže:** Ing. Peter Michalco 30 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Štefan Sakmáry 96 rokov.
- **Lipany:** Agáta Dujavová 70 a Miloš Pavlovský 45 rokov.
- **Lipovec:** Oľga Figurová 75 rokov.
- **Lučenec 1:** Viera Bartoňová 83 a Antónia Fülöpová 81 rokov.
- **Medzibrod:** Michal Číž 80 rokov.
- **Medzilaborce:** Michaela Dutkovičková 35 rokov.
- **Marhaň:** Marta Nagajdová 65 rokov.
- **Michal'any:** Helena Hutková 92 rokov.
- **Martin – Východ:** Jela Zajacová 83 a Radomír Žingor 81 rokov.
- **Martin – Stred:** Jozef Dančo 70 rokov.
- **Martin – Sever:** Oldřich Ondráček 70 rokov.
- **Necpaly:** Mária Janotová 85 rokov.
- **Novosad:** Mgr. Jaroslav Hrubý 65 rokov.
- **Podhradie:** Mária Turčeková 82 rokov.
- **Pliešovce:** Anna Valentíková

- 80 a Ing. Jaroslav Kredátus 65 rokov.
- **Prašník:** Emília Boorová 85 rokov.
- **Poltár:** Darina Kapcová 84 rokov.
- **Piešťany:** Emil Sedlák 94 rokov.
- **Radvaň n/Laborcom:** Michal Babin 87 a Peter Mlej 60 rokov.
- **Raslavice:** Margita Janošková 90 rokov.
- **Stebník:** Mária Peregrimová 89 a Mária Jaroščáková 65 rokov.
- **Senica:** Emília Pausová 75 rokov.
- **Strelníky:** Ján Kováč 70 rokov.
- **Sečovce 2:** Michal Gašpár 92 a Júlia Čanigová 88 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Michal Saloň 75 a Stanislav Truska 60 rokov.
- **Sučany:** Elena Jamrišková 87 rokov.
- **Šambron:** Stanislav Fedor 60 rokov.
- **Tlmače:** Jolana Zorgovská 80 rokov.

- **Trenčianske Teplice:** Magdaléna Meravá 82, Marta Megová 80 a Ing. Milan Oravec, CSc. 70 rokov.
- **Trenčín 1:** Ladislav Orechovský 96, Ing. Helena Čavojská 81, Anna Zahumenská 70 a Ing. Oto Barborák 65 rokov.
- **Trebišov 1:** Alexander Bosnyak 81, Terézia Berincová 75 a Mária Hrehová 70 rokov.
- **Utekáč:** Gizela Schrenková 86 rokov.
- **Ulič:** Mária Bobelová 55 rokov.
- **Vráble:** Koloman Hamar 95

- a Soňa Madurkayová 65 rokov.
- **Vyšný Tvarožec:** Terézia Varcholová 60 rokov.
- **Veľké Kapušany:** Alžbeta Hrkel'ová 84 rokov.
- **Zemplínske Hradište:** Terézia Tomková 70 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Anna Ďuričková 75 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Mária Orságová 87 a Elena Uhrínová 75 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Blahoželáme

V uplynulých dňoch sa dožil významného životného jubilea 90 rokov Štefan Šmelko, člen ZO SZPB Gemerská Poloma.

Bol dlhoročným členom výboru našej základnej organizácie. Je nositeľom štátnych vyznamenaní. Všetci mu blahoželáme a do ďalších rokov života želáme hlavne zdravie.

Výbor ZO SZPB Gemerská Poloma

Náš harmonikár oslavuje

Dlhoročný tajomník Oblastného výboru SZPB v Lučenci Rudko Václavík, 27. augusta oslávil životné jubileum 75 rokov!

Takmer celá naša protifašistická verejnosť ho pozná ako „hodného chlapa“ a vždy s harmonikou.

Oslavy konca vojny na Slavíne, či Nicovô, Kališti, Banskej Bystrici, Dukle,... A dokonca vyhrával aj v Bruseli. Narodil sa 27. 8. 1942 v Detvianskej Hute maloroľníkom Emilovi Václavíkovi a Helene, rodenej Bystrianskej.

Po vyhlásení SNP jeho otec bojoval ako vojak povstaleckej armády pri Hronskej Dúbrave. Mamička s najstaršou sestrou nosila vojakom potraviny. Pri jednej takejto ceste ich nemecká

hliadka zajala. Dcéru pustili ale ju odviekli do Zvolenskej Slatiny, kde sústreďovali zajaté osoby v jednej stodole. Keďže bola menšej postavy a chudučká, podarilo sa jej prepchať medzerou medzi drúkmami a ujsť. Vedela, že domov nemôže ísť a vybrala sa preto na Lazy k Banskej Štiavnici k svojej sestre, kde bola až do konca vojny.

Otec ukryl v dome od októbra 1944 do začiatku januára 1945 utekajúcu židovskú rodinu (štvorčlennú) z Topoľčian. Z bezpečnostných dôvodov im v senníku vybudoval úkryt. Osudným sa pre túto antifasistickú rodinu stal sused ... Ďurov, ktorý ich špehoval a všimol si, že do senníka pravidelne nosil jeho otec stravu. A tak ho udal.

Nemci prekutrali celú usadlosť. Našli jeho zbraň a tak ho odviekli. Donútili jeho staršieho brata, ktorý mal vtedy 10 rokov, aby zapriahol voly a odviezol ich aj so spútaným oteckom do Turia. Odtiaľ ho odviekli do Kováčovej pri Zvolene, kde mu tajne nosil potraviny muž, ktorý vozil do lágru mlieko. Od neho sa

nakoniec dozvedeli, že ota mu Nemci odviekli za horu za dedinou, kde vykonávali popravy zajatcov. Tam ho aj 21. januára 1945 zastrelili.

Ani po skončení vojny sa už k matke nevrátil. Tá nemala z čoho užiť svoje deti. V detstvom domove v Kremnici sa začal učiť hrať na mandolínu. Keď skončil základnú školu, vyučil sa za fúkača skla v sklárskom učilišti v Katarínskej Hute, kde zostal pracovať ako robotník.

V roku 1965 ako 23 ročný sa prihlásil do SZPB! V roku 1978 bol zvolený za tajomníka výboru ZO SZPB v Lučenci-2 a neskôr za predsedu tejto základnej organizácie.

V roku 2003 ho zvolili za tajomníka OblV SZPB v Lučenci a túto funkciu vykonáva dodnes!

Ku krásnemu jubileu ti Rudko prajeme všetko najlepšie, ale najmä pevné sibírske zdravie, kaukazskú dlhovekosť, aby si ešte dlhé roky rozdával radosť melódiou svojej harmoniky na našich spomienkových stretnutiach pri výročiach boja proti fašizmu!

Jozef Pupala

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Po ťažkej dlhej chorobe naše rady navždy opustil náš člen 62 ročný Jozef Krnáč z Hodejova.

Smútiacej rodine aj touto cestou vyjadrujú úprimnú sústrasť členovia ZO SZPB armádneho generála Ludvíka Svobodu Čierny Potok.

Predseda ZO SZPB Jozef Pupala

Navždy sme sa rozlúčili

- **Belá – Dulice** s 81-ročnou Elenou Salíniovou.
- **Melčice – Lieskové** so 65-ročnou Mgr. Ľubicou Blazekovou.
- **Medzibrod** so 63-ročnou Evou Flasičkovou.
- **Muráň** so 68-ročným Ing. Ľudvítom Albínom.
- **Novosad** s 81-ročnou Máriou Litvákovou.

- **Topoľčany 1** s 95-ročnou Františkou Mišutovou.
- **Trenčín 1** s 92-ročným Jaroslavom Šupalom a 70-ročnou Jozefínou Mikušat'ovou.
- **Trebišov 2** so 78-ročným Vojtechom Pavlovičom.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Ošetrovala v Povstaní

Minister obrany SR Peter Gajdoš 4. augusta osobne zablahoževal k životnému jubileu bývalej hlavnej sestry Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku, 102-ročnej Sidónii Zdenke Vicenovej.

Narodila sa v roku vzniku Ústrednej vojenskej nemocnice, 31. júla 1915 v Záhorskej Vsi. Vo vojenskej nemocnici pracovala 36 zo 42 rokov svoj-

ho pôsobenia v zdravotníctve. Počas Slovenského národného povstania bola vrchnou ošetrovatelkou I. poľnej nemocnice v Korytnici, neskôr ju poverili zriadením II. poľnej nemocnice v Tisovci. Dnes žije v Ružomberku.

Obrana 9/2017

Ku gratulácii sa pripája aj dvojtýždenník Bojovník so svojimi čitateľmi.

Informujeme vojnových veteránov

V minulosti sme vás informovali, že vojnoví veteráni majú v ubytovacích zariadeniach akciovej spoločnosti Horezza 25 percentné zľavy, vrátane raňajok. Ďalšie doplnkové benefity na služby poskytované v jednotlivých zariadeniach sú uvedené na: <http://www.mosr.sk/zlavy-v-ubytovacich-zariadeniach-horezza/>.

Pripomínáme, že zmluva na poskytovanie zliav je uzatvorená do konca roka 2019. Zľavy sa týkajú všetkých ubytovacích zariadení akciovej spoločnosti Horezza, ktorej zakladateľom je rezort obrany:

- hotel Granit PIEŠŤANY, kúpeľný ústav ***
- hotel Granit SMREKOVICA ***
- hotel Granit TATRANSKÉ ZRUBY, klimatický hotel ***
- hotel Granit ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA ***

Informácie o zariadeniach sú uverejnené na stránke akciovej spoločnosti HOREZZA <http://granithotels.sk/>, kde si je možné ubytovanie priamo objednať.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov a Český svaz bojovníkov za svobodu

VYHLÁSENIE k členom a občanom SR a ČR

V dňoch 19. až 21. septembra 2017 sa konalo pracovné stretnutie delegácií Predsedníctva Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a Výkonného výboru Ústredného výboru Českého svazu bojovníkov za svobodu, ktoré prijalo toto

VYHLÁSENIE

Oba zväzy vyhlasujú, že si vážia všetky roky spoločnej cesty oboch národov v spoločnom štáte. V tejto súvislosti podporujú ideu spoločne si pripomenúť 100. výročie vzniku ČSR.

SZPB i ČSBS konštatujú, že po celých 72 rokov od porážky fašizmu a nacizmu v 2. sv. vojne pevne stoja na zásadách objektívneho hodnotenia príčin, priebehu a výsledkov 2. svetovej vojny, ktoré potvrdila Postupimská konferencia. Vychádzajú z toho aj pri kategorizácii a hodnotení súčasných neonacistických, neofašistických a všetkých extrémistických prejavov a skutkov.

SZPB a ČSBS vyhlasujú, že nekompromisný postoj proti glorifikácii fašizmu a nacizmu a všetkých druhov extrémizmu je pre oba zväzy zásadnou otázkou. No bez podpory politikov, štátnej správy a samosprávy tomu osamotene nezabránia.

V tejto súvislosti oba zväzy spoločne vyhlasujú, že nikdy sa nevzdajú odkazu svojich hrdinských predkov, že sloboda a demokracia, pravda a morálka, je najsilnejšou zbraňou zachovania ich odkazu.

Oba zväzy stále trvajú na tom, že základ dnešnej Európy bol vytvorený pádom nacizmu a fašizmu, na ktorom mal najväčšiu zásluhu Sovietsky zväz a spolupráca koalíčných mocností. Rovnako trváme na tom, že základom pre rozbitie spoločného štátu Čechov a Slovákov bol Mníchovský diktát.

Musíme na tom trvať, pretože bez rovného základného kameňa nikdy nepostavíme ani rovné vnímanie našej protifašistickej a protinacistickej minulosti. Musíme to žiadať, lebo inak sa nám nepodari šíriť objektívne informácie o našich dejinách. Bez tohto kroku bude naše úsilie o zachovanie mieru a výchova k vlastenectvu nedokonané.

SZPB a ČSBS budú vzájomnou spoluprácou presadzovať tieto myšlienky doma a na pôde medzinárodných antifašistických organizácií vyvíjať úsilie o vytvorenie medzinárodného antifašistického spoločenstva.

V Tatranskej Lomnici, dňa 20. septembra 2017

Za SZPB – Ing. Pavol Sečkář, PhD., v. r.

Za ČSBS – Ing. Jaroslav Vodička, v. r.

Rozlúčili sme sa s Jaroslavom Čelkom

Vo veku 94 rokov zomrel v Bratislave Jaroslav Čelko, priamy účastník protifašistického odboja v SNP a spoluzakladateľ a člen ústredného výboru Zväzu slovenských partizánov (1945–1946), Zväzu ľudových protifašistických bojovníkov (1948–1951), Zväzu protifašistických bojovníkov a člen Slovenského výboru SZPB (1951–1957).

Od roku 1979 bol členom a funkcionárom výboru ZO SZPB č. 39 pri SAV, kde viackrát zastával funkciu predsedu ZO. Bol iniciátorom a zakladajúcim členom združenia svetových humanistov Prometheus v Bratislave.

Jaroslav Čelko sa narodil 17. 4. 1923 v Sádovom do chudobných sociálnych pomerov v robotnícko-roľníckej rodine. Vojnové roky a Slovenské národné povstanie 1944, do ktorého sa aktívne zapojil v Považskej Bystrici, poznamenali jeho ďalšiu životnú cestu.

Až po skončení vojny mohol zrealizovať svoj sen o ďalšom štúdiu – vybral si Vysokú školu

sociálnu v Brne. Naďalej zostával úzko spätý s rodným Považím. Vážby nepretrhol ani po pôsobení v Bratislave v rôznych funkciách a na rozličných postoch, či aspirantskom štúdiu v Moskve, organizačnej, pedagogickej, kultúrno-osvetovej či vedecko-výskumnej činnosti. Svoje vedecké ambície naplnil získaním vedeckej hodnosti kandidáta historických vied v r. 1960 a v r. 1982 získaním vedeckej hodnosti doktora filozofických vied. V septembri roku 1970 ho vymenovali za profesora.

Patril k povojnovej generácii slovenskej marxisticky orientovanej inteligencii, ktorá

sa formovala z mladých ľudí, účastníkov protifašistického odboja v SNP a potom aj počas obnovy vojnou zničeného Slovenska. To ho priviedlo, tak ako stovky mladých ľudí, v tom čase k teórii a praxi socializmu a komunistickej orientácii.

Za svoju aktívnu prácu v spoločenskom a politickom živote bol Prof. Jaroslav Čelko ocenený čestným titulom „Zaslúžilý

bojovník proti fašizmu 2. stupňa“ (udelil ÚV SZPB 1983), medailou Rad SNP (udelenou predsedníctvom SNR 1946), medailou „Za víťazstvo nad Nemeckom vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941–1945“ (udelilo prezídium Najvyššieho sovieta ZSSR 1951), „Medailou 20. výročia SNP“ (udelenou Prezidentom ČSR 1964), „Medailou k 30. a 40. výročiu SNP a oslobodenia Československa Sovietskou armádou“ (udelenou ÚV KSČ a UV NF ČSSR 1975, 1985), „Medailou k 50. výročiu SNP (udelenou MO SR 1994), „Medailou k 60. výročiu SNP“ (2004) a „ukončenia 2. svetovej vojny“ (2005) (udelilo MO SR), „Medailou M. R. Štefánika 2. a 1. stupňa“ (udelila ÚR SZPB 2005, 2008), „Medailou za účasť v boji proti fašizmu a oslobodenie vlasti“ (2010 udelilo MO SR), „Medailou 65.“ (2010) a „70. výročia“ (2015) víťazstva vo Veľkej

vlasteneckej vojne 1941–1945 (udelil prezident Ruskej federácie), Medailou „Za vernosť“ (udelila ÚR SZPB 2013).

Je tiež držiteľom „Čestného odznaku 1. stupňa (ktorý udelilo veliteľstvo 1. čs. partizánskej brigády Jána Žižku 1945); Odznaku čs. partizána (udelilo MNO ČSR 1947); „Odznaku partizánskych brigád gen. M. R. Štefánika“ (udelil predseda partizánov Stránai 1965); Pamätného odznaku zrazu 1. a 2. partizánskej brigády M. R. Štefánika (udelil výbor zrazu 1979); Odznaku k 70. výročiu ukončenia 2. svetovej vojny (udelilo MO ČR 2015).

Rozlúčili sme sa so vzácnym človekom a priateľom, ktorý žil s presvedčením, že treba pomáhať. Takého si ho budeme pamätať.

Čeť jeho pamiatke.

K. Bacigálová a výbor ZO SZPB č. 39
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Zomrel posledný z výsadbárov

Vo veku 95 rokov zomrel 7. augusta generálporučík Jaroslav Klemeš, hrdina a veterán druhej svetovej vojny. Bol posledným žijúcim výsadbárom vyslaným počas vojny z Veľkej Británie do Československa. „Odišiel nielen posledný žijúci parašutista vysadený v protektoráte, ale aj dlhoročný patrón armádných výsadbárov,“ uviedol minister obrany ČR Martin Stropnický.

Príslušník československého zahraničného odboja sa narodil 31. januára 1922 v Čadci. Vyrastal a študoval v Skalici. Po vypuknutí vojny emigroval cez Maďarsko na Blízky východ a následne do Veľkej Británie. Parašutistický kurz absolvoval v Škótsku.

Počas 2. sv. vojny bol príslušníkom československého zahraničného odboja. Bojoval vo Francúzsku a v Británii. Vo februári 1945 bol vysadený ako radista skupiny Platinum-Pewter. Na sklonku vojny v Prahe ako rádiotelegrafista udržiaval spojenie medzi Londýnom a Košicami.

Za svoje zásluhy získal Československý vojnový kríž, Kríž obrany štátu ministra obrany Českej republiky, Československú medailu Za chrabrosť pred nepriateľom a ďalšie ocenenia. V roku 1997 mu udelili Medailu za hrdinstvo a v októbri 2016 dostal najvyššie štátne vyznamenanie Rad Bieleho leva.

Obrana 9/2017, snímka J. Deckerová

Odišiel náš najstarší člen

Vo veku 102 rokov nás 21. septembra 2017 opustil Viktor Chladoň, najstarší člen Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov na Slovensku, najstarší obyvateľ Popradu a priamy účastník bojov v 2. svetovej vojne.

S prestávkami bol vo vojenskej službe takmer sedem rokov. Po skončení základnej vojenskej služby bol nasadený do vojny proti Poľsku. Neskôr bol odoslaný na východný front a po návrate na Slovensko slúžil naďalej v armáde. Po vypuknutí Slovenského národného povstania sa doň zapojil ako príslušník 1. čs. armády. Tesne pred zatlačením Povstania do hôr ho 21. októbra 1944 v priestore Staré Hory – Donovaly zajali Nemci a odviekli do zajateckého tábora v Hamburgu, z ktorého sa vrátil až v júni 1945. Popradčan Viktor Chladoň bol dlhoročným členom ZO SZPB v Poprade. Má viaceré vyznamenania za zásluhy v boji proti fašizmu, vrátane Medaily M. R. Štefánika III. stupňa.

Čeť jeho pamiatke!

Vedci našli spôsob riadenia dĺžky života

Skupina amerických vedcov odhalila súvislosť medzi obmedzovaním kalorickej hodnoty potravín a genetickou samoreguláciou dĺžky života.

Krátky opis tejto skutočnosti prináša stránka EurekAlert!, no viac o výskume uviedol časopis Nature Communications.

Špecialisti zistili, že hlad alebo obmedzenie kalorickej hodnoty potravín spomaľuje epigenetické zmeny, následkom

čoho sa predlžuje život (epigenéza – vývoj organizmu na podklade génov pod vplyvom vonkajších činiteľov).

Vedci uvádzajú, že rýchlosť epigenetických zmien má priamu súvislosť s dĺžkou života. Čím dlhšie žije priemerný predstaviteľ toho či onoho druhu, o to pomalšie sa u neho prejavujú dané zmeny.

Vedci k tomuto poznaniu dopeli po analýze vzoriek krvi myši, opíc i ľudí.

- r -

ZRNKÁ HUMORU

Svokra príde domov a nájde zať a ako zúrivo balí svoj kufor.

„Čo sa stalo?“ „Čo sa stalo? Ja ti poviem, čo sa stalo!

Poslal som mail manželke, v ktorom som jej povedal, že sa dnes vraciam domov zo služobnej cesty. Prídem domov, a hádaj, čo som našiel?...

Moju ženu, áno, tvoju dcéru Aničku, s nahým mužom v našej manželskej posteli. Toto je koniec manželstva. Navždy odchádzam.“

„Ukludni sa!“ hovorí svokra. „V tomto celom niečo veľmi neseď. Anička by nikdy niečo také neurobila! Počkaj chvíľu, kým zistím, čo sa stalo.“

O chvíľu sa svokra vráti s veľkým úsmevom:

„Vidiš, povedala som ti, že bude jednoduché vysvetlenie... Anička nedostala tvoj mail!“

* * *

Gynekológ hovorí pacientke po vyšetrení:

– Tak, milá pani, až sa váš manžel vráti domov ...

Ona: – Ja nie som vydatá.

– Tak až sa stretnete so svojim snúbencom...

Ona: – Ja nie som ani zasnúbená.

– Tak potom povedzte svojmu priateľovi...

Ona: – Nemám a nikdy som ani nemala žiadneho priateľa.

Lekár sa zamyslí a dlho pozerá z okna.

Ona: – Pán doktor, prečo sa pozeráte z okna?

– Pretože naposledy, keď sa niečo také stalo, vyšla hviezda nad Betlehemom...

* * *

Niektorí muži tvrdia, že čím má žena väčšie prsia, tým má menej rozumu.

Opak je však potvrdenou pravdou. Čím väčšie prsia má žena, tým menej rozumu má muž.

* * *

Starší manžel sa vrátil predčasne domov a nájde ženu v posteli s milencom. Pozrie na neho a vraví:

– Počujte, pane! Keby som vás bol prichytil v posteli s mojou ženou pred pätnástimi rokmi, asi by som vás namiesto zastrelil! Pred

desiatimi rokmi by som vám rozbil hubu. Ešte aj pred piatimi rokmi by som vás vyhodil za dvere. Ale teraz... teraz je mi vás hrozne ľúto!

* * *

Vnúčik sa čuduje:

– Ale dedko, minulý týždeň si mi rozprával, že si vo vojne zastrelil tristo nepriateľských vojakov a teraz tvrdíš, že ich bolo štyristo?!

– Sám sa čudujem, ako sa tie potvory množia!

* * *

Dedko Imrich nadáva:

– Tá dnešná mládež je ako zver!

– Veru tak, – príviedča babka, – na diskotékach vraj konzumujú trávu!

* * *

Dedko s babkou sa dohodori, že za každú neveru dajú do svojho hrnca jedno zrnko ryže. Na sklonku života, že sa podivajú na výsledok. Dedko otvoril hrniec a našiel tam jedno zrnko.

– Prepáč, babka, – ospravedlňu je sa.

– To je dobré, – hovorí babka, z čoho myslíš, že bolo minule to rizoto?!

pomôcky: ALOKAN, LACHEN, ISNA, PAN	rieka v Portugalsku	mohol	školbol	opatrne preskúmal	autor výroku: P. ZEYER	osobné zámeno	starogrécky boh Iesov	ukazovacie zámeno	nikde	pridaj korenie	časť vojenského oddielu	citostlovec údivu	sídlo vo Švédsku
zaručene					protirečil istému názoru v diskusií								
1. časť tajničky					2. časť tajničky brucho								
nenič					nedožiči nepourgujú							nakrmitel	oblámala
ostrov Salamunových ostrovov							ľaví križenc nepredvídaná udalosť				EČV Námetova obyvateľ Ruska		
	drsne	smiat sa, po nemecky malý motocykel						zisťoval rozmer bil					
značka decimetra			doska na miesenie predložka						húchom vnímal opytovacie zámeno				
konaj				druh chrobáka otrok						existujem nározie			
veľmi zbl					žrd na odsun bremien chem. zn. berýlia						značka voltampéra EČV Bratislava		
3. časť tajničky										ochranný materiál			
bral isté množstvo										väčšia predsieň			

Správne vylúštenie tajničky z č. 18 znie: **Pekne žiť znamená nežiť pre seba.** Knihu posielame Igorovi Janekovi do Senice.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szb.sk.

BOJOVNÍK
Dvojtyždenník antifašistov

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor Dr. Vladimír Mikunda, editor Dr. Vladimír Dobrovič, redaktorka Mgr. Adriana Mikundová, tel. 02/38 10 49 48 • Internet: www.szb.sk, e-mail redakcia: sefredaktor@szb.sk, bojovník@szb.sk, zlata.haringova@szb.sk • Redakčná rada: predseda – Viliam Solovič, tajomník Dr. Vladimír Dobrovič, členovia – Doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc., RSDr. Jozef Petrás, Mgr. Lubomír Jančo, Doc. PhDr. Viliam Longauer, CSc., JUDr. Jozef Pupala, PaedDr. Jozef Rodák • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždenné, cena jedného čísla 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov) • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky (aj do zahraničia) vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlaču, Uzbecká 4, 820 14 Bratislava 214, e-mail: predplatne@slpost.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegresso, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Grösslingova 45, 811 09 Bratislava • Grafická úprava: Peter Procházka – G-T-P, Ročník XLI (LXII) • Podávanie novinových zásielok povolené riaditeľom pošt pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštu Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08. Titul neprešiel jazykovou korektúrou.

HISTORICKÝ KALENDÁR

3. október 1938 – Slovenský minister v pražskej čs. vláde Matúš Černák vyzval Edvarda Beneša, aby bezodkladne vyriešil otázku autonómie Slovenska podľa *Pittsburskej dohody*, uzavretej 30. mája 1918. Beneš reč o autonómii ani len nepripustil.

3. október 1944 – Na trati Hronská Dúbrava – Svätý Kríž nad Hronom bojuje druhý z troch povstaleckých vlakov Hurban. Dňa 4. októbra bojuje pri Čremošnom. Po oprave začal 25. októbra 1944 opevovať na trati Banská Bystrica – Diviaky.

5. október 1938 – E. Beneš abdikuje na funkciu prezidenta ČSR: „Občané, mám svoj plán...“ a zakrátko, 22. októbra 1938, odletel do Anglicka ako súkromná osoba.

6. október 1938 – Podpredseda HSLS Jozef Tiso zvolal do Žiliny členov Výkonného výboru HSLS, pripojili sa aj členovia iných politických strán a bola vyhlásená autonómia Slovenska (v rámci ČSŠtátu). Tiso bol vymenovaný za ministra pre správu Slovenska.

6. október 1944 – O 6.00 hod. prekročili jednotky 1. čs. armádneho zboru v ZSSR Dukliansky priesmyk. V súčinnosti so 67. streleckým (I. S. Šmigo) a 31. tankovým zborom. Deň obetí Dukly. Ako prví vstúpili na rodnú pôdu jednotky 2. práporu 1. čs. brigády 1. ČSAZ v ZSSR.

V celej Karpatsko-duklianskej operácii padlo 935 príslušníkov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR (765 zostalo nezvestných a 4518 bolo ranených)..

6. október 1944 – Nemci odvliekli z Kremnice mnohých obyvateľov a časť z nich zastrelili. V Dolnom Turčeku zavraždili vyše 180 ľudí.

7. október 1939 – Vyhlásená je demobilizácia slovenskej poľnej armády „Bernolák“ (po ťažení v Poľsku).

7. október 1944 – Hlavným veliteľom povstaleckej armády sa stáva divízny generál Rudolf Viest, ktorý na Slovensko priletel 6. 10. 1944.

8. október 1944 – Čs. samostatná obrnená brigáda sformovaná v Anglicku sa presunula na európske bojisko a zaujala postavenie pri nemeckej pevnosti Dunkirchen.

8. až 12. október 1944 – Prebieha slávny povstalecký protiútok jednotiek 2. čs. paradestantnej brigády v ZSSR v priestore Železná Breznica – Trnavá Hora. Dňa 10. októbra dobyla Jalnú a o dva dni na to Hronskú Dúbravu.

9. október 1944 – Predseda vlády SR Š. Tiso a nemecký veľvyslanec H. E. Ludin podpísali medzištátnu dohodu o zásobovaní nemeckých vojsk na Slovensku, so spätnou platnosťou od 1. 9. 1944.

SR sa v nej zavazovala uhradiť výdavky, ktoré boli spojené s pôsobením nemeckej armády na jej území. Výdavky mali byť kompenzované po vojne.

10. október 1938 – Podľa Mnichovského diktátu musela ČSR odstúpiť pohraničie Nemecku. Nemecké jednotky obsadzujú Petržalku.

13. október 1944 – V boji s protipartizánskymi jednotkami v priestore moravsko-slovenských hraníc padol najstarší partizánsky veliteľ na Slovensku 53-ročný veliteľ 2. čs. partizánskej brigády J. V. Stalina pplk. I. D. Dibrov.

14. október 1943 – Najväčšie povstanie väzňov koncentračných táborov počas 2. svetovej vojny v Sobibore. Zo 600 utečených väzňov ich do blízkeho lesa dobehlo okolo 300. Do štyroch dní z nich bolo 100 pochytaných. Vojnu z nich prežilo 50–70.

14. október 1944 – Ingr oznamuje Viestovi: „Nariadil som generálovi Pikovi už 20. septembra, aby prerokoval podriadenie leteckého pluku a 1. čs. zboru (v ZSSR) Tebe ihneď, ako dôjde k jeho spojeniu s vojskom na Slovensku... Súdim, že za dnešného stavu vojenskej organizácie na Slovensku by bolo účelnejšie vyňať zo zboru niektoré prvky a podriaďiť ich priamo armáde (Viestovej)... Mám na mysli predovšetkým parabrigádu... Rovnakým spôsobom by mohli byť použité 1. a 3. brigáda zboru, čím by mohlo byť veliteľstvo zboru zrušené...“

17. október 1944 – Minister školstva a národnej osvety A. Kočiš v prejave k slovenským učiteľom označil za základ výchovy ideálnu politiku Andreja Hlinku. Hlinkov kresťansko-národný svetonázor považoval za jedinu prijateľnú ideológiu.

18. október 1944 – V B. Bystrici sa konal zjazd slovenských vysokoškolákov. Zúčastnilo sa ho 500 vysokoškolákov – partizánov. Zjazd sa konal pod heslom „Treba mobilizovať vysokoškolákov pre front. Musíme bojovať až do konečného víťazstva“.

18. október 1944 – Postupne zo všetkých smerov sa začal nemecký generálny útok proti Povstaniu.

Osobitne nebezpečný bol južný smer, keď 19. 10. z Jelšavy a Rimavskej Soboty vyrazila 18. SS – divízia Horst Wessel. Jej preniknutím na Gemeri bolo ohrozené tylo jednotiek, ktoré sa bránili na severe povstaleckého územia.